СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 5.46, 20.41, 14.55;
Віцебск — 5.32, 20.35, 15.04;
Магілёў — 5.35, 20.30 14.55;
Гомель — 5.39, 20.21, 14.42;
Гродна — 6.04, 20.53, 14.49;
Брэст — 6.07, 20.51, 14.44.
МЕСЯЦ:
Поўня 13 жніўня.
ІМЯНІНЫ:
Сцяпана, Нікадзіма, Васіля

ЗВЯЗДА

15 ЖНІЎНЯ 1992 г.
субота, № 162 (21940)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

РОЗГАЛАС

СТАНІСЛАЎ ШУШКЕВІЧ ЗБІРАЕЦЦА Ў СЕУЛ

Як паведамілі карэспандэнту БЕЛІНФАРМа ў прэс-службе Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 18 жніўня Старшыня Вярхоўнага Савета рэспублікі Станіслаў Шушкевіч ад'язджае ў Паўднёвую Карэю, дзе ён прыме ўдзел у пасяджэнні Савета палітычных лідэраў дзяржаў па праблемах сучаснага свету.

У Сеуле будуць абмяркоўвацца перспектывы палітычнага, эканамічнага і культурнага супрацоўніцтва дзяржаў—удзельніц сустрэчы з Паўднёвай Карэяй.

БЕЛІНФАРМ.

КАРАВАН МІРУ З ІТАЛІІ

БРЭСТ, 14. (Кар. БЕЛІНФАРМа Іван Кукса). Сёння раніцай з прыгранічнага Брэста на Мінск, а затым Маскву адправіліся ўдзельнікі Маршу салідарнасці «Праз любоў да міласэрнасці». Выйшаўшы ў дарогу 5 жніўня з Фларэнцыі, аўтакараван з 55 машын і 200 італьянскіх бегуноў задаўся мэтай за васемнаццаць дзён пераадолець адлегласць 4.200 кіламетраў.

Прыбыўшы ўчора ў горад над Бугам, госці сталі ўдзельнікамі цікавага відовішча, якое адбылося вечарам на плошчы Леніна. Разам з караванам міру прыбыла група падтрымкі ў асобе італьянскіх музыкантаў, якія выступілі з вялікім канцэртам. Акрамя палымяных прамоў і цудоўных італьянскіх песень, пасланцы міру прывезлі гуманітарныя грузы.

ЧАСЫ І АБСТАВІНЫ МЯНЯЮЦЦА

У памяці нашых людзей, вядома, старэйшых, захоўваюцца многія эпізоды дапамогі Савецкага Саюза брацкаму Кітаю. Па маршруце Масква—Пекін, асабліва ў 50-я гады, ішло нямала грузаў самага рознага прызначэння. Але... часы і абставіны мяняюцца. І ўжо кіраўніцтва КНР вырашыла выдзеліць Беларусі крэдыт у размеры 30 мільёнаў юаняў. Аб гэтым паведаміў намеснік старшыні Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў Сайфуддзін на сустрэчы са Старшынёй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіславам Шушкевічам.

У гутарцы з кітайскай дэлегацыяй прымалі ўдзел першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Вячаслаў Кузняцоў, члены Прэзідыума, кіраўнікі парламенцкіх камісій.

«Вопыт апошніх дзесяці гадоў падказвае, — паведаміў Сайфуддзін, — што сацыялістычны шлях — адзіна прыдатны для Кітая».

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Заўсёды з вамі «гарачая» інфармацыя. І не толькі яна

«Звязда» першай у рэспубліцы са штодзённых газет пачала ў свой час даваць «гарачую» інфармацыю адзіным насычаным блокам. «Ад 18 да 18. Апошняя інфармацыя сутак» выклікала жывую рэакцыю не толькі ў нашых чытачоў, але і ў тых, аб кім яна паведамляла.

Па асобных заметках прымаліся адпаведныя рашэнні на ўсіх узроўнях — уключна да Савета Міністраў нашай рэспублікі. Не ўсім і не заўсёды гэта падабалася, але на тое яна і газета, каб выносіць на свае старонкі аб'ектыўную інфармацыю. А аб'ектыўнасць, як вядома, часта выклікае вельмі суб'ектыўны рэзананс. Асабліва з таго боку, які яна закранае.

Нельга катэгарычна сцвярджаць, што «Апошняя інфармацыя сутак» зжыла сябе. Проста мяняліся часы, мяняўся і падыход да інфармацыі. Патрабавалася і патрабуецца разнапланавая (ад кароценькай заметкі да рэпартажу ці мініінтэрв'ю, цікавая, аператыўная інфармацыя). Яе аб'ядноўваючым пачаткам і стаў «Розгалас», у якім цяпер можна знайсці самыя розныя інфармацыйныя жанры на любы густ.

У свой час вы маглі прачытаць рэпартаж пра кантрабандны вываз буйной партыі каштоўнасцей, не абмінуў вашай увагі і матэрыял з прэс-канферэнцыі пра зварот беларускіх ваеннаслужачых з Закаўказзя, не пакінуў, мабыць, абыякавым і матэрыял аб чарговых кроках мінскага «Джэка-патрашыцеля», «гарачым» быў рэпартаж пра вандалізм ваенных у месцы дыслацыравання былой ракетнай базы каля Пружан Брэсцкай вобласці.

Мы ўпэўнены, што такія ж заметкі, рэпартажы, міні-інтэрв'ю, нататкі з цікавых прэс-канферэнцый і шмат іншага з'явіцца на старонках «Звязды»-93.

Апошнім часам значна расшырылася геаграфія зоны асаблівай увагі інфармацыйнага аддзела. Нашы спецыяльныя карэспандэнты паведамляюць з Масквы, Рыгі, Варшавы, Далёкага Усходу, Украіны, не гаворачы пра «гарачыя» кропкі на тэрыторыі самой Беларусі.

«Гарачая» кропка — «гарачая» інфармацыя — «гарачыя» карэспандэнты — вось наш дэвіз. «Гарачыя» — не ў тым сэнсе, што бяздумныя, а ў тым, што ў аддзеле працуюць маладыя супрацоўнікі, а маладосць заўсёды асацыіруецца з «гарачым» сэрцам, са сваім, нестандартным падыходам да той ці іншай журналісцкай ці проста чалавечай праблемы.

Нельга сказаць, што мы будзем замыкацца толькі на інфармацыйных жанрах. «Смехатэрапія» (гумар, сатыра), «Акадэмія дзіўных навук» (незразумелыя з'явы, незвычайныя субяседнікі), «Спавядальня» (расказы-споведзі вядомых людзей) і шэраг іншых рубрык будуць працягваць весціся на старонках «Звязды».

Шмат увагі пачала ўдзяляць газета і музыцы, вядомым беларускім і былым саюзным спевакам, поп- і рок-гуртам. У наступным годзе спадзяёмся, што гэта ўвага будзе яшчэ больш значнай.

Праблемы нацыянальнай адукацыі і нацыянальнай арміі хвалююць цяпер амаль кожнага. Дзяржава не можа існаваць як без адукаваных людзей, так і без адданых свайму народу і Радзіме вайскоўцаў. Гэта разумеюць таксама і «звяздоўцы», якія маюць намер і далей «частаваць» чытача матэрыяламі па гэтых і іншых важных тэмах.

А ўвогуле, хочацца адзначыць, што мы будзем заўсёды з табой, чытач. Твае праблемы — нашы праблемы. Твой боль — наш боль і радасці ў нас адны, і святы, і перамогі. І няхай сцвярджаюць некаторыя, што мы ацанілі сваю газету занадта «танна» ў параўнанні з іншымі выданнямі — 120 рублёў на паўгода.

Мы выдатна разумеем, што дарагая газета — занадта вялікая раскоша для нашага чалавека, змардаванага цэнамі і штодзённым жыццём, асабліва пенсіянера і маламаёмнага. Таму і пайшлі дзесьці сабе на страты, каб зрабіць больш даступнай падпісную цану на газету. Але гэта не азначае, што мы не разумеем усёй ступені адказнасці перад табой, чытач. Мы ведаем: толькі прафесіянальнай журналісцкай працай здолеем набраць неабходныя «ачкі» і стаць сапраўды нацыянальнай, народнай газетай.

Загадчык інфармацыйнага аддзела
Аляксандр КОКТЫШ.

ШАНОЎНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

Пачалася падпісная кампанія на перыядычныя выданні. Сёлета яна адрозніваецца тым, што кошт падпіскі будзе многім не па кішэні. Асабліва крыўдна, што абставіны зрабілі даражэйшай і «Звязду» — адзіную штодзённую беларускамоўную рэспубліканскую газету. Каб данесці роднае слова да нашых бяднейшых чытачоў, мы вырашылі ўтварыць для іх фонд падтрымкі.

Звяртаемся да жыхароў рэспублікі, нацыянальных і замежных прадпрымальнікаў з прапановай ахвяраваць сродкі на тое, каб забяспечыць «Звяздой» бяднейшых. Мы гарантуем, што за вашы сродкі будзе праведзена падпіска тым, хто жыве за рысай беднасці,— пенсіянерам, інвалідам і г. д. Мы абяцаем рэгулярна друкаваць як адрасы і прозвішчы тых, хто пералічыў грошы, так і тых, хто атрымаў падпіску. Рахунак для пералічэнняў: 609868 у камерцыйным банку «Мінск-бізнесбанк», г. Мінск, код банка 739, карэсп. рахунак 700161439 у ГУ Нацыянальнага банка Беларусі. З паметкай «Фонд брацтва».

Рэдкалегія.

Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

Аб павышэнні рознічных цэн на асобныя харчовыя тавары

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь у мэтах узмацнення сацыяльнай абароны насельніцтва ва ўмовах далейшай лібералізацыі цэн ажыццявіў рад мер па паляпшэнню матэрыяльнага становішча жыхароў рэспублікі, і перш за ўсё малазабяспечаных слаёў насельніцтва і работнікаў бюджэтнай сферы. Так, у ліпені 1992 г. павышаны размеры дапамог, выдаваемых пры нараджэнні дзяцей, павялічаны ўзровень сярэднямесячнага даходу на аднаго члена сям'і для выплаты дапамог на дзяцей, праводзіцца выплата ў ліпені — жніўні аднаразовых грашовых дапамог непрацуючым пенсіянерам. павышаецца з 1 верасня заработная плата педагагічным работнікам, спецыялістам аховы здароўя, фармацыі, культуры і мастацтва, асобным катэгорыям работнікаў іншых галін, што фінансуюцца з бюджэту. Дадатковыя расходы на гэтыя мэты, нягледзячы на складанае фінансавае становішча рэспублікі і бюджэтны дэфіцыт, склалі 5,6 млрд. рублёў. Кіраўнікам прадпрыемстваў і гаспадарчаразліковых арганізацый прадастаўлена права самастойна павышаць работнікам заработную плату ў залежнасці ад фінансавых магчымасцей працоўных калектываў.

Аднак выкліканы павышэннем аптовых цэн на паліўна-энергетычныя і матэрыяльна-тэхнічныя рэсурсы рост закупачных цэн на вырошчваемыя ў рэспубліцы і завозімыя збожжавыя культуры прывёў да павелічэння затрат на вытворчасць харчовых тавараў і датацый з бюджэту на прадукцыю, што рэалізуецца па фіксаваных цэнах, якія значна ніжэйшыя, чым у іншых дзяржавах СНД.

У мэтах частковай кампенсацыі рэзка растучых у асноўным з-за знешніх фактараў затрат на вытворчасць харчовых тавараў і ўлічваючы абмежаваныя фінансавыя магчымасці рэспублікі, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Захаваць дзяржаўнае рэгуляванне рознічных цэн на асноўныя харчовыя тавары.

У мэтах недапушчэння павышэння разнічных цэн на хлеб і хлебабулачныя вырабы, малако і малочную прадукцыю, масла да ўзроўню фактычных затрат на іх вытворчасць павялічыць на астатні перыяд бягучага года на 7,1 млрд. рублёў датацыі з рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў на гэтыя прадукты. Разам з тым устанавіць, што з 15 жніўня 1992 г. рознічныя цэны на рэалізуемыя насельніцтву малако і малочнакіслую прадукцыю павышаюцца ў сярэднім у 2 разы, масла — на 60 працэнтаў, хлеб і хлебабулачныя вырабы — у 3 разы.

2. Дзяржэканомплану зацвердзіць і ўвесці ва ўстаноўлены тэрмін прэйскуранты гранічных рознічных цэн на хлеб і хлебабулачныя вырабы, малако і малочнакіслую прадукцыю, масла.

Міністэрству гандлю, Белкаапсаюзу, арганізацыям і прадпрыемствам, якія маюць гандлёвую сетку, ажыццявіць па стану на 15 жніўня 1992 г. пераацэнку рэшткаў харчовых тавараў, рэалізуемых па фіксаваных цэнах, у адпаведнасці з указанымі прэйскурантамі.

3. У мэтах недапушчэння зніжэння ўзроўню жыцця насельніцтва рэспублікі ў сувязі з павышэннем рознічных цэн на харчовыя тавары Міністэрству фінансаў, Дзяржаўнаму камітэту па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва, Дзяржкамстату, кіраўнікам прадпрыемстваў і гаспадарча-разліковых арганізацый забяспечыць кампенсацыю насельніцтву дадатковых затрат шляхам індэксацыі заработнай платы, пенсій, стыпендый, дапамог і іншых выплат у адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб індэксацыі даходаў насельніцтва з улікам інфляцыі» і ва ўстаноўленым парадку ўнесці прапановы па змяненню ўзроўню мінімальнай заработнай платы.

4. Правесці ў верасні бягучага года аднаразовую выплату кожнаму непрацуючаму пенсіянеру 300 рублёў за кошт сродкаў Пенсіённага фонду.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. МЯСНІКОВІЧ.
Першы намеснік Кіраўніка спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь А. САКАЛОЎСКІ.

12 жніўня 1992 г.
г. Мінск.

Пра рознічныя цэны на харчовыя тавары

(КАМЕНТАРЫЙ ДА ПАСТАНОВЫ САЎМІНА)

У адпаведнасці з праграмай пераходу да рыначнай эканомікі ў Беларусі і праводзімай лібералізацыяй цэн, па харчовай групе тавараў свабодныя рознічныя цэны, якія вызначаюцца прадпрыемствамі - вытворцамі прадукцыі, зыходзячы з затрат на вытворчасць і пакупніцкага попыту, прымяняюцца на муку, крупы, макаронныя вырабы, здобныя і палепшаныя хлебабулачныя і абаранкава-сухарныя вырабы, соль, цукар, кандытарскія тавары, маргарын, маянэз, алей, тлушч, яйкі, сыры, мясныя вэнджанасці, паўвэнджаныя і цвёрдавэнджаныя каўбасы, кансервы, рыбу, харчовыя канцэнтраты, віны, лікёра-гарэлачныя вырабы (акрамя гарэлкі белай), напіткі безалкагольныя, мінеральныя воды, піва, каву, чай і некаторыя іншыя вырабы.

З мэтай падтрымання жыццёвага ўзроўню насельніцтва ва ўмовах растучых цэн на тавары і паслугі ў нашай рэспубліцы захоўваецца дзяржаўнае рэгуляванне рознічных цэн на асноўныя, жыццёва важныя прадукты харчавання — хлеб і хлебабулачныя вырабы масавых і дыетычных гатункаў, масла, малако і кісламалочныя прадукты, дзіцячае харчаванне, мяса ялавічыны і свініны, вараныя каўбасныя вырабы.

На гэту прадукцыю ў Беларусі склаўся больш нізкі ўзровень рознічных цэн, чым у суседніх дзяржавах СНД і Балтыі. Так, на малако ў суседніх з намі Бранскай і Смаленскай абласцях Расіі дзейнічаюць рознічныя цэны ў размеры 9—10 рублёў за літр, у Прыбалтыцы і на Украіне — 14—16 рублёў за літр, на смятану цэны вагаюцца ад 33 да 75 руб. за 1 кг, тварог—ад 30 да 53 руб., масла — ад 140 да 200 руб. за 1 кг. Аналагічна і па хлебабулачнай прадукцыі. На Украіне, якая з'яўляецца традыцыйнай жытніцай, напрыклад, кошт батона наразнога з пшанічнай мукі вышэйшага гатунку вагой 500 г даходзіць да 16—19 рублёў, рознічная цана гэтага батона ў Маскве — 12 руб., Смаленску — 9 руб. 80 кап. Найбольш масавы хлеб «Дарніцкі» каштуе ў Маскве 10 руб. за 920 г, у Вільнюсе — 8 руб. за 900 г, Рызе — 17 руб. за 720 г. Акрамя таго, паводле заявы ўрада Расіі і некаторых іншых дзяржаў, у верасні чакаецца яшчэ павышэнне рознічных цэн на хлеб.

Падтрыманне нізкіх рознічных цэн на асноўныя прадукты харчавання пры пастаянным росце аптовых цэн на пастаўляемыя сельскай гаспадарцы паліва, матэрыялы, тэхніку, угнаенні, што вядзе да павелічэння сабекошту вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі і харчовых тавараў, патрабуе значных бюджэтных асігнаванняў. Нягледзячы на праводзімае ў гэтым годзе павышэнне фіксаваных рознічных цэн на харчовыя тавары, датацыі з бюджэту на іх вытворчасць павялічыліся за першае паўгоддзе больш чым у 2 разы.

Разам з тым значнае, да 6 разоў павышэнне закупачных цэн на збожжавыя культуры ўраджаю 1992 года (за тону жыта 10.500 руб. і пшаніцы— ад 12.000 да 20.000 руб.), амаль чатырохразовае павелічэнне аптовых цэн на камбікармы, у саставе якіх збожжавыя займаюць вялікую ўдзельную вагу, прыводзіць да дадатковага росту затрат на вытворчасць харчовых тавараў, і, як вынік, павелічэння бюджэтных датацый, накіроўваемых на захаванне нязменнага ўзроўню фіксаваных рознічных цэн на вышэйуказаныя вырабы. Напрыклад, бездатацыйная рознічная цана на хлеб склала б цяпер прыкладна 30 руб. за 1 кг, на масла — 250 руб. за 1 кг і на малако — 13 руб. за 1 літр, што азначала б павышэнне рознічных цэн на хлеб у 8—10 разоў, малочную прадукцыю і масла — у 3—4 разы.

З улікам фінансавых магчымасцей рэспублікі і з мэтай выраўноўвання рознічных цэн на гэтыя важныя прадукты харчавання з суседнімі дзяржавамі і абмежавання вывазу прадуктаў харчавання ў рэгіёны, якія маюць больш высокія цэны, урад Беларусі прыняў рашэнне аб павышэнні з 15 жніўня г. г. рознічных цэн на масла ў 1,6 раза, малако і малочнакіслую прадукцыю — у 2 разы, хлеб і хлебабулачныя вырабы — у 3 разы. Пры гэтым для падтрымання да канца года фіксаваных рознічных цэн на прадукты харчавання даручана Мінфіну выявіць дадатковыя бюджэтныя асігнаванні для датацый на суму 7,1 млрд. рублёў.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

ФАКТЫ НАДЫЁ

Адбыўся жніўеньскі сойм БНФ. Разгледжаны наступныя пытанні: аб унутраным і знешнепалітычным становішчы на Беларусі і пагрозе суверэнітэту рэспублікі, зыходзячы з урадавых пагадненняў паміж Беларуссю і Расіяй, аб падтрымцы дэмакратычных беларускамоўных сродкаў масавай інфармацыі, аб судовай справе на дэпутата Вярхоўнага Савета Яўгена Новікава і яе правамоцнасці, аб будучым Дзяржаўным гімне Рэспублікі Беларусь, аб прыняцці вайсковай прысягі ў Рэспубліцы Беларусь.

***

Паводле паведамлення прэс-службы Міністэрства замежных спраў Эстоніі, пачынаючы з 10 жніўня, грамадзяне Эстоніі могуць выязджаць у Польшчу без візы. Гэта датычыць як уладальнікаў пашпартоў Эстонскай Рэспублікі, так і тых, хто карыстаецца замежным пашпартам былога СССР. Гэта рашэнне было прынята ўрадам Польшчы пасля таго, як эстонскі бок даў магчымасць безвізавага ўезду на сваю тэрыторыю грамадзянам Польшчы.

***

Дубровенскім таможнікам пашанцавала на два ўловы. Затрымана жыхарка горада Смаленска, кандытар кааператыва «Загадка», якая набыла ў Оршы дзесяць скрынак сметанковага масла на 14 тысяч рублёў. Масла канфіскавалі, затрыманай налічылі штраф, а для таможнікаў так і засталося загадкай, як яна ўмудрылася закупіць дэфіцытную прадукцыю, якая прадаецца па картках. А вось жыхар горада Кастрамы без усялякіх перашкод купіў у Мінску дзесяць скрынак згушчанага малака, але гэтая салодкая прадукцыя стала для яго горкай. Ён не толькі расстаўся са згушчонкай, але і заплаціў 5 тысяч рублёў штрафу.

***

Беларускі рэспубліканскі цэнтр па прафілактыцы і барацьбе са СНІДам інфармуе: сітуацыя ў рэспубліцы працягвае ўскладняцца. Ужо зарэгістраваны 83 ВІЧ-інфіцыраваныя. Толькі за сем месяцаў гэтага года выяўлена 14 выпадкаў ВІЧ-інфекцыі, у той час як летась за аналагічны перыяд — усяго пяць, за ўвесь год — дванаццаць. Толькі ў ліпені выяўлены чатыры заражоныя ВІЧ. Найбольшая колькасць ВІЧ-інфіцыраваных прыпадае на Мінск — 55 выпадкаў, па восем выпадкаў зарэгістравана ў Віцебскай і Гомельскай абласцях.

Рэспубліканскі цэнтр заклікае да стрыманых паводзін, алмаўлення ад ужывання наркотыкаў.

***

У Мінскім гарадскім сексалагічным цэнтры сумесна з радам спецыялістаў рыхтуецца статут Беларускай асацыяцыі сексуальнай культуры. Мэта — спроба вырашыць дзяржаўную праблему палавога выхавання грамадскімі сіламі.

«ХМАРЫ НАД ГОРАДАМ СТАЛІ»

Ужо некалькі тыдняў запар над Мінскам вісіць шчыльная дымавая заслона, ад якой нельга нідзе ўкрыцца.

Вось толькі некаторыя невясёлыя лічбы: у Мінскім раёне чатыры ачагі агню. Найбольш ахоплены стыхіяй Лугава-Слабодскі сельсавет, вакол вёсак Якога, Забалоцця і Дварца, ужо доўга гарыць зямля (на здымку). І ніякія супрацьпажарныя меры тут не дапамагаюць. Свае чорныя справы робіць вецер. І калі ўчора яшчэ палова былога балота не гарэла, то сёння там усё ахоплена агнём. Палаюць старыя карчы, ужывую згараюць беластволыя бярозы, адно папялішча застаецца ад ягадных кустоў і травы... Страшна. Але што тут зробіш. Вады ў канавах амаль нідзе не засталося. А тая канава з якой, пажарныя бяруць ваду, вось-вось высахне.

Трэба дождж. Але дзе ж яго ўзяць. Таму і працягвае стыхія дзейнічаць. У Смалявіцкім раёне, напрыклад, аж 13 ачагоў узгарання, шмат у Барысаўскім, Слуцкім. Усюды па ўсёй тэрыторыі рэспублікі. Такіх вынікаў магло б і не быць, каб людзі, асабліва кіраўнікі гаспадарак, своечасова засцераглі сябе ад непрыемнасцей, паставіўшы ў калгасе ці саўгасе пажарную машыну напагатове, а ваенныя не адпрацоўвалі б свой гарачы план на палігонах у такую спякоту, страляючы па мішэнях снарадамі і трасіруючымі кулямі.

Лічыць мы навучыліся. Шкада толькі, што не прыбытак, а ўрон.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: радавы Андрэй Шапецька; гарыць лес; радавыя Алег Ханеня, Іван Жылін, сяржант Аляксандр Фікаў.
Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Ф. СП-1

АБОНЕМЕНТ на газету **63850** (индекс издания)
„ЗВЯЗДА" Количество комплектов **1**

на 1993 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда ____ (почтовый индекс) ____ (адрес)
Кому ____ (фамилия, инициалы)

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА

ПВ | место | литер — на газету **63850** (индекс издания)

„ЗВЯЗДА"

Стоимость	подписки	___ руб. ___ коп.	Количество комплектов:	1
	переадресовки	___ руб. ___ коп.		

на 1993 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда ____ (почтовый индекс) ____ (адрес)
Кому ____ (фамилия инициалы)

Нязздзейсненыя фермеры.

Пасёлак Першамайскі калгаса «Зара» Буда-Кашалёўскага раёна—з разраду неперспектыўных. Таму і пуставаў там доўгі час хлеў для калгаснай жывёлы. Працаваць у ім не было каму. Але знайшліся-такі жадаючыя ўзяць у арэнду 112 кароў. Максім Макаравіч і Лідзія Цімафееўна Авяр'янавы з дапамогай дзяцей, узялі справу наладзілі хутка, і праз год сярэднія надоі малака на карову ўжо склалі ў дзень 17,5 кілаграма. Такое становішча спраў прыйшлося не даспадобы загадчыку жывёлагадоўчага комплексу Лідзіі Ляліхавай. Пра процістаянне арандатараў і чыноўнікаў расказваць можна доўга. У выніку ж—хлеў у Першамайскім зноў пустуе. Максім Макаравіч вярнуўся ў паляводчу брыгаду, Лідзія Цімафееўна займаецца хатняй гаспадаркай.

Цяпер калгаснае і раённае начальства, што крыўдзіла Авяр'янавых, ужо змянілася. Былыя арандатары зноў падумваюць пра тое, ці не заняцца фермерствам. Але пакуль стрымліваюць апасенні: ці не перашкодзіць хто-небудзь і на гэты раз самастойна гаспадарыць на зямлі.

НА ЗДЫМКУ: сям'я АВЯР'ЯНАВЫХ побач з кароўнікам, што зарастае травой.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА. (БЕЛІНФАРМ).

У КАЛЯРОВАЙ ЛІХАМАНЦЫ

ВЫЯВІЛАСЯ НЕ ТОЛЬКІ ВЯЛІКАЯ ПРАГНАСЦЬ ЗЛАДЗЕЯЎ ДА ДАРМАВОЙ НАЖЫВЫ, АЛЕ І БЕЗДАКАЗНАСЦЬ, РАЗГІЛЬДЗЯЙСТВА МНОГІХ СЛУЖБОВЫХ АСОБ

Каляровай ліхаманкай называюць на Гомельшчыне пагоню дамарослых камерсантаў усіх масцей за каляровымі металамі — меддзю, бронзай, нікелем, вальфрамам і інш. Гэтая пагоня ў апошні час набыла такі размах, што захліснула амаль усе прадпрыемствы, якія перапрацоўваюць каляровыя металы. У выніку каштоўная сыравіна і прадукцыя з яе раскрадаецца і за вялікія грошы «плыве» ў далёкае і блізкае замежжа. А нашы прадпрыемствы нярэдка застаюцца ні з чым і зведваюць велізарныя цяжкасці.

Адным словам, праблема гэта не другарадная. Яе вастрыню сёння адчуваюць як у горадзе, так і ў вёсцы, бо яна наносіць непапраўны ўрон і без таго «пакалупанай» вытворчасці. Вось чаму ўпраўленне Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь па Гомельскай вобласці і работнікі аддзела барацьбы з эканамічнай злачыннасцю ўпраўлення ўнутраных спраў аблвыканкома правялі рэйд па праверцы ўмоў захоўвання і выкарыстання на народнагаспадарчых прадпрыемствах вобласці каляровых і рэдкіх металаў.

ПРА БРОНЗУ, ХЛЯЎЧУК І ПРЫВАТНАГА ДЭТЭКТЫВА

Нідзе не працуючы Канстанцін Заграбельны, прыбіральшчык смеццеправода політэхнічнага інстытута, раней судзімы за крадзеж Леанід Ермакоў, пералезшы цераз агароджу, ваяжыравалі па тэрыторыі завода «Цэнтраліт». Мэта адна — знайсці людзей, якія дапамаглі б украсці бронзу. Пошукі закончыліся даволі хутка. У адным з цэхаў да іх падышоў старшы майстар Барыс Данільчанка і пацікавіўся, што ім тут трэба. Канстанцін Заграбельны адвёў яго ўбок і прама сказаў:

— Бронза. Добра заплацім за яе. Шэсць штучак за тону.

Відавочна, нейкім унутраным пачуццём майстар адчуў, што наведвальнікі не нейкія там правяраючыя ці пасланцы міліцыі, а дзелавыя людзі, з якімі можна мець справу і атрымаць добры навар. Таму сказаў:

— Няпроста ў нас з гэтым. Але можна пакумекаць. Пазваніце мне дадому.

І назваў нумар свайго тэлефона. Сябрукі не прымусілі сябе доўга чакаць і праз некалькі дзён заявіліся на кватэру да майстра. Тут і дамовіліся аб усім. Данільчанка сказаў, што па метал трэба з'яўляцца сёння ж ноччу, калі ён будзе выконваць функцыі начальніка цэха, а значыць, зможа зрабіць максімальна магчымае. Заграбельны запэўніў: ёсць выгадны пакупнік металу, таму рызыкі ніякай, а грошай будзе поўная кішэня. Пачуўшы гэта, майстар назваў сваю цану за тону бронзы — дзесяць тысяч рублёў. Заграбельны згадзіўся, і «партнёры» ўдарылі па руках.

Астатняе, як кажуць, было справай тэхнікі. У тую ж ноч Заграбельны і Ермакоў праз дзірку ў плоце праніклі на тэрыторыю завода і прыйшлі на рабочае месца Данільчанкі. А другой гадзіне яны пагрузілі 3.700 кілаграмаў чушкавай бронзы ў бодню, і Заграбельны дамовіўся з вадзіцелем транспартнага цэха Мікалаем Сечкам, каб той дапамог яму вывезці з прадпрыемства за тысячу рублёў адсеў коксу. М. Сечка паабяцаў зрабіць гэта а палове пятай гадзіны і ў вызначаны час загнаў свой «КамАЗ» у цэх. Данільчанка асабіста падняўся на маставы кран, і накіраваў яго да бодні, дзе ўжо стаялі Заграбельны і Ермакоў, якія спрытна падчапілі стропы крана да бодні. Яшчэ некалькі хвілін — і Сечка падрулiў да бункера з пяском, адкуль у кузаў грузавіка плюхнулася яго столькі, што надзейна прыкрыла ўкрадзенае. На транспартнай прахадной зламыснікаў ніхто не затрымаў. У хляве Ермакова бронза была надзейна схавана.

Здавалася, ніякіх слядоў не пакінута, і ўдзельнікам крадзяжу каштоўнага металу амаль на 240 тысяч рублёў (гэта па дзяржаўных расцэнках) можна было спаць спакойна. Аднак работнікі ўпраўлення КДБ знайшлі і разблыталі тыя сляды, перадаўшы зладзеяў суду. Дзеля справядлівасці трэба адзначыць, што яны спрабавалі спрытна выкруціцца з гэтай складанай сітуацыі. Але навешаць абласному суду «локшыну на вушы» раскрадальнікам дзяржаўнага дабра не ўдалося. Старшынствуючы на ім Рыгор Сотнікаў, народныя засядацелі, пракурор на аснове неабвержных доказаў давялі справу да лагічнага канца, і аматары лёгкай нажывы, як кажуць у такіх выпадках, атрымалі па заслугах. Суд вынес рашэнне аб канфіскацыі маёмасці ва ўсіх чацвярых. Заграбельны асуджаны на пазбаўленне волі ў папраўча-працоўнай калоніі ўзмоцненага рэжыму на дзесяць гадоў, а Ермакоў і Данільчанка — на восем.

«ШЧАСЛІВЫЯ» ЗНАХОДКІ

Завод «Мазыркабель» спажывае за суткі 45 тон меднага дроту-катанкі. На дзень праверкі на адкрытай пляцоўцы яе ляжалі 72 тоны, а на складзе знаходзілася каля васьмі тон прыпою і звыш дзвюх тон волава. Можа, і добра, што завод мае такі запас сыравіны, а склад абсталяваны сігналізацыяй. Але ці ёсць і ў гэтым выпадку гарантыя таго, што ніхто не прыробіць ногі каштоўнасцям? Аказваецца, няма. Бо ў лютым нехта ўкраў чатырыста кілаграмаў прыпою з надзейнага месца — памяшкання грамадзянскай абароны.

У сакавіку па падробленых дакументах нехта вывез з прадпрыемства (ёсць такая версія) чатыры скрыні гатовай прадукцыі, выраблена́й з каштоўнага металу, ці (ёсць і такая версія) недзе схаваў іх на тэрыторыі завода. Толькі факт застаецца фактам: калі адпаведныя органы сур'ёзна заняліся пошукамі зламыснікаў, тыя скрыні нечакана «адшукаліся». Дзе б вы думалі? На сваім ранейшым месцы.

Варта сказаць і пра наступнае. Тры месяцы завод біла вытворчая ліхаманка з-за адсутнасці сыравіны, у тым ліку і каляровых металаў. Доўга не працавалі многія яго падраздзяленні. Так было на самай справе. Між тым па актах дакументальнай рэвізіі бухгалтэрыі прадпрыемства гэта не прасочваецца. Чаму? Ці не таму, што тут хацелі ўтаіць непрыемны для завода факт: нехта «сціброў» трыццаць бухтаў меднай катанкі (па 80 кілаграмаў у кожнай). Міліцыя знайшла іх на вясялярнай базе ДСТ «Спартак», аднак зладзеяў выявіць ёй так і не ўдалося. І з прычыны таго, што на прадпрыемстве, згодна з дакументамі, усё было ў ажуры, (бо, маўляў, ніхто нічога не краў), тую катанку афармілі як шчаслівую «знаходку» і падарылі яе заводу. Тым часам з цэха № 1 прадпрыемства ў чэрвені таямніча знікла 14 бухтаў меднага дроту.

— У нас усё ў парадку,— запэўнівалі рэйдавую брыгаду і на гомельскім заводзе «Стромаўталінія».

Сказанае было не чым іншым, як пылам у вочы. Бо на ўчастках валяўся лом каляровых металаў, а ў механічным цэху ляжала больш за тону няўлічанай медзі. Пачалі глядзець дакументы і выявілі, што не хапае 3.542 кілаграмаў каляровага металалому.

— Не можа гэтага быць,— запярэчылі кіраўнікі прадпрыемства і стварылі заводскую камісію з дзевяці чалавек, якая правяла інвентарызацыю і праз тыдзень канстатавала:

— Ёсць бронза.

— Пакажыце яе, — настойвалі на сваім члены рэйдавай.

Паказваць жа не было чаго, бо камісія спрабавала падсунуць правяраючым паперку аб наяўнасці металалому, які здалі на перапрацоўку ў аб'яднанне другасных каляровых металаў яшчэ ў 1989 годзе і які не быў спісаны.

ЛЮДЗІ НАЖЫВАЮЦЦА НА МЕТАЛЕ

У канцы сакавіка скрытым пастом міліцыі на адной з лясных дарог, што вядзе ў Літву, быў затрыманы гомельскі вадзіцель Ігар Дуброўскі, які ў суправаджэнні літоўскай легкавушкі вёз 800 кілаграмаў медзі. На допыце ён заявіў, што атрымаў яе з асабістага гаража начальніка транспартнага аддзела адной з арганізацый Гомеля.

У маі трапіў «у пастку» рабочы вытворчага аб'яднання «Гомсельмаш» Шаўцоў, які пад драўлянымі скрынямі вывозіў з прадпрыемства на трактарнай цялежцы схаваныя цынкавыя лісты вагой 2.100 кілаграмаў. Камерцыйная цана іх складае каля аднаго мільёна рублёў. Крыху пазней пад капотам трактара, якім кіраваў Луцковіч, на той жа транспартнай прахадной знайшлі два цэнтнеры медзі, разрэзанай на кавалкі.

У чэрвені на Брэсцкай мытні ў аўтобусе гасразліковага аддзела па міжнароднаму турызму Гомельскага аб'яднання прафсаюзаў вадзіцелі Дарашкоў і Нікалаеў у спецыяльна абсталяваным тайніку везлі сто кілаграмаў медзі на 27 тысяч рублёў, а вадзіцель адной з гомельскіх аўтакалон Шаўчук, супраць якога ўзбуджана крымінальная справа, яшчэ больш.

Такім чынам, зусім відавочна, куды знікае дарагі метал. У замежныя краіны, розныя кааператывы, малыя прадпрыемствы, дзе за яго добра плацяць. У Польшчы, напрыклад, адразу за брэсцкай граніцай ёсць спецыяльны пункт, дзе каляровы метал прымаецца ад нашых суайчыннікаў за долары. А на гомельскім аўтарынку - не-не ды і сустрэнеш пакупніка, які трымае прыцягальную аб'яву: даеш каляровы метал — атрымліваеш свабодна канверсаваную валюту.

Але ці заўсёды эфектыўныя меры, каб затрымаць тых, хто, скажам, дзеля асабістай нажывы вязе той метал у прыбалтыйскія краіны, граніцы з якімі пакуль што дастаткова празрыстыя, а іх мытнікі толькі вітаюць нашых наваяўленых зламыснікаў-камерсантаў? Аказваецца, не.

І пачынаць неабходна з прадпрыемстваў, дзе перапрацоўваецца каляровы метал і дзе, скажам прама, створаны калі не ідэальныя, дык добрыя ўмовы для крадзяжу яго.

Такія бескантрольнасць і безадказнасць з боку прадпрыемстваў і нараджаюць у каго-нікаго спакусу пажывіцца. Шмат зламыснікаў за кошт гэтага ўжо абагаціліся, а супраць многіх узбуджаны крымінальныя справы.

У сённяшняй крытычнай сітуацыі правамерным было б прыняцце закона, як гэта зроблена ў нашых прыбалтыйскіх суседзяў, аб забароне ўсякага вывазу каляровых металаў за межы рэспублікі.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Пра нас, як заклятых сяброў і лепшых ворагаў роднай мовы

Накід партрэта сацыяльнай з'явы

Беларуская мова адраджаецца і адначасова працягвае паміраць. Нам, хто цешыў сябе надзеяй на яе хуткае ўваскрасенне, трэба быць гатовымі да страты ілюзій, да расчараванняў. Гэта гатоўнасць дапаможа ўспрыняць і асэнсаваць горкую рэальнасць, не апускаючы рук.

Вучымся па-беларуску

Яна не любіць беларускую мову, — лічыць яе непрыгожай, грубай і прымітыўнай.

Яна ніколі не гаворыць па-беларуску дома, з сябрамі, знаёмымі, на вуліцы.

...Яна вучыць дзяцей у беларускім класе ў адной з мінскіх школ...

Гэтыя класы, якіх шмат адкрываецца ў апошні час, адны лічаць астраўкамі беларускасці і зародкамі будучай нацыянальнай адукацыі; другія — выдумкай нацыяналістаў, што навязалі згубны для дзіцячай псіхікі эксперымент.

Прастадушнасць першых выклікае ў мяне такую ж іранічную ўсмешку, як і катэгарычнасць другіх. Прычына вельмі простая, — мне цяжка адназначна сцвярджаць, якая мова часцей гучыць у сценах гэтых класаў. Не, размова не пра тое, на якой мове настаўніца тлумачыць дзецям новую тэму і якія сказы крэсляць крэйдай на дошцы дзіцячыя рукі. А пасля званка, на перапынку, пасля ўрокаў? А тады, як малое хоча расказаць настаўніцы не пра зададзенае ўраўненне, а настаўніца — спытаць не пра хатняе заданне? Калі пачынаюцца нефармальныя, а таму — даверлівыя, шчырыя зносіны?

У такія хвіліны пабочнаму назіральніку можа здацца, што папярэднія сорак хвілін урока былі дзіўнай гульнёй, правілы якой з маўклівай згодай вымушаны былі захоўваць і настаўніца, і вучні. Гульнёй натужнай, ненатуральнай, а таму — турботнай і непрыемнай, як стрэмка пад скурай.

Звініць званок — і гульня канчаецца. Не трэба, запінаючыся, блытаючы склоны і скланенні, вышукваць словы няхай не чужой, але ж і не роднай мовы. Можна адчуваць сябе вольна, натуральна, раскавана. Не здзіўляюся, калі з часам у малых выпрацуецца ўмоўны рэфлекс, звязаны з гэтым проціпастаўленнем абавязковасці беларускага і свабоды рускага маўлення. Рэфлекс зусім не на карысць беларускасці.

Наіўна спадзявацца, што раўнадушнасць і кепска прыхаваная антыпатыя педагога нават пры высокім прафесіяналізме здольныя выхаваць у дзецях тое, чаго няма ў настаўніку. Значыць, справа ў ёй, — у настаўніцы, якая, вяртаючыся са школы, засоўвае гэту мову ў шуфляду разам з класным журналам, здымае і вешае ў шафу разам са строгай сукенкай, у якой вядзе ўрокі, змывае з вуснаў разам з касметыкай? Што ж, — прачытаем ёй настаўленне пра тое, на што мае і на што не мае маральнага права педагог у такой сітуацыі? І знойдзем іншую настаўніцу — нацыянальна свядомую, якая будзе верыць у тое, чаму вучыць, у якой баліць душа за беларускасць і якая перадасць гэты боль малым?

Такое простае, зразумелае выйсце! І — такое немагчымае.

Не, я зусім не сумняваюся, што недзе ёсць яны — свядомыя, шчырыя, зацікаўленыя. Вось толькі чамусьці не ўдалося спаткаць такіх, хоць абышоў, вывучаючы тэму, не адну сталічную школу. Часцей даводзілася чуць прыкладна такія маналогі ў адказ на пытанне «Чаму Вы прыйшлі ў беларускі клас, калі Вам прасцей і зручней выкладаць у рускім?»:

— А што было рабіць? У гэты клас ніхто не хацеў ісці. Завуч заявіла ўльтыматыўна: «Хочаш працаваць у нас — ідзі ў беларускі клас. Ты нядаўна пасля педвучылішча, мову яшчэ не забыла — справішся».

Як бы балюча ні было ўсведамляць гэта, але трэба глядзець праўдзе ў вочы: няма іх, іншых — свядомых і адданых. Няма і ўзяць няма адкуль, як толькі выхаваць, выгадаваць з маленства, — а на гэта спатрэбяцца пакаленні. (Рэдкія адзінкі я не бяру ў разлік—не яны сёння робяць надвор'е ў адукацыі).

Інтэлігенцыя — рухавік ці тормаз?

Мне зусім не хацелася пачынаць артыкул з гэтай змрочнай ілюстрацыі. Але для таго, каб знайсці праўдзівы адказ, адшукаць выйсце з тупіка, разабрацца, што адбываецца з нашай другой беларусізацыяй і чаму яна, нягледзячы на ўсе законы і праграмы, замарудзілася, а часам нават спынілася,—без гэтай ілюстрацыі не абысціся. Час дэкларацый, клятваў і настальгічных успамінаў на гэту тэму мінуў. Настаў час справы, а значыць—сумленнага, праўдзівага аналізу, цвярозага позірку на рэальнасць.

Ні Закон аб мовах, ні Дзяржаўная праграма развіцця беларускай мовы не ставілі жорсткіх рамак беларусізацыі, — меркавалася расцягнуць гэты працэс на тры, пяць і нават дзесяць гадоў. Грамадская думка, прывучаная шматгадовай практыкай да таго, што законы прымаюцца не для таго, каб іх выконваць,— да новага закона паставілася, як і да ўсіх іншых, абыякава і іранічна. Усенароднага трыумфу і святкавання (як гэта было ў Прыбалтыцы) на Беларусі з нагоды разняволення роднай мовы не назіралася. Гэта балюча ўсведамляць, але немагчыма не прызнаць: спружына нацыянальнага адраджэння, якая ў іншых рэспубліках, — ледзь толькі яе перасталі заціскаць, — прыйшла ў рух і прынесла імгненныя вынікі, — у нас засталася нерухомай, нібы яе і не адпускалі. (Размова, зразумела, пра агульную карціну, а не пра асобныя фрагменты). Такое ўражанне, што гэты стан сціснутасці стаў яе натуральным станам, і цяпер, каб прымусіць спружыну рухацца, трэба ў чарговы раз прыкласці сілавое намаганне і распраміць яе. Але якія вынікі нясуць такія сілавыя спробы? Ці не страціць спружыны ад гэтага ўвогуле здольнасць рухацца?

Гістарычныя прычыны нацыянальнага нігілізму беларусаў дастаткова поўна вывучаны, раскрыты і паказаны ў апошні час на старонках друку. Векавы нацыянальны ўціск, свядомая палітыка русіфікацыі, выцясненне беларускай мовы на абочыну грамадскага жыцця, — усё гэта было і прынесла свае згубныя вынікі. Але галоўнае цяпер, бадай, не столькі разабрацца з прычынамі, колькі цвяроза ацаніць рэальнасць і не памыліцца ў стратэгіі і тактыцы.

А рэальнасць такая, што нацыянальны нігілізм аказаўся намнога больш сур'ёзнай і запушчанай хваробай, чым здавалася раней.

Агульны ўзровень нашай нацыянальнай самасвядомасці — на такой крытычнай адзнацы, што часам ахопліваюць сумненне і роспач: а ці засталіся ў беларусаў увогуле сілы да нацыянальнага адраджэння, гатоўнасць прыняць яго, і, калі не прыкладваць намаганні самім, то хоць бы не перашкаджаць рабіць гэта іншым?

Памятаеце, якія едкія іранічныя выпады гучалі ад нашых нацыянал-дэмакратаў пасля прыняцця Закона аб мовах, што адводзіў на ўкараненне беларускай мовы ў грамадскае жыццё не гады нават — пяцігодкі. І сапраўды, пераход гэты можна было б ажыццявіць не за дзесяць гадоў — за лічаныя месяцы. Смешна было слухаць і чытаць разважанні пра матэрыяльныя выдаткі і складанасці навучання мове. За дзесяць гадоў не тое што з рускай на беларускую перайсці — авалодаць кітайскай можна зусім прыстойна. Прычына ж тут не ў грашах і не ў часе. Зусім у іншым: у тым, што заканадаўчыя акты, спушчаныя «зверху», не сустрэлі масавай падтрымкі «знізу». Сітуацыя парадаксальная і трагічная: калі давялося выбіраць паміж уласным камфортам і будучыняй нацыі, — большасць робіць выбар на карысць першага. Менавіта ў гэтым — у жаданні асэнсаваць і ўсвядоміць, у гатоўнасці дзеля высокай мэты ахвяраваць часам і прыкласці зусім невялікія намаганні, — уся справа. Жадання гэтага, гэтай гатоўнасці катастрафічна мала.

Ва ўсіх краінах, якім давялося сутыкнуцца з праблемай, падобнай на нашу, магутным каталізатарам моўнага адраджэння была нацыянальная інтэлігенцыя. Менавіта дзякуючы ёй напаўжывыя мовы шпаркімі тэмпамі набывалі прэстыж, а разам з імі вярталі сваю жыццёвую прастору.

У нас гэтага не адбылося.

З тыповай прадстаўніцай настаўніцтва я пазнаёміў вас ужо ў пачатку артыкула. Выпадак яшчэ не самы цяжкі: глухая непрыязнасць да моўных наваўвядзенняў у школах па старой прывычцы да канфармізму так і застаецца глухой, але маўклівай непрыязнасцю, без адкрытых пратэстаў.

Іншая справа — інтэлігенцыя, што прэтэндуе на ранг вышэй.

Філфак як люстэрка беларусізацыі

Зусім нядаўна рэспубліканскі друк падрабязна расказаў аб канфлікце на філалагічным факультэце Белдзяржуніверсітэта. Канфлікце паміж вучонымі, паміж кафедрамі. Пачалося ўсё з таго, што новы дэкан—вядомы вучоны і пісьменнік, чалавек, шчыра адданы ідэі нацыянальнага адраджэння, — Алег Антонавіч Лойка, — выступіў з ідэяй пераўтварыць, рэфармаваць моцна русіфікаваны філфак у нацыянальны факультэт філалогіі па класічных універсітэцкіх узорах. «Звязда» ўжо расказвала пра гэтыя планы вучонага, згодна з якімі факультэт павінен ператварыцца ў цэнтр вывучэння моў, літаратур і культур свету, адначасова захоўваючы і развіваючы сваю нацыянальную, беларускую аснову.

Я быў на сходзе філфака, дзе з гэтай нагоды паміж вучонымі разгарэлася гарачая спрэчка. Ідэя «беларускай Сарбоны» раскалола факультэт. Прычым большасць кафедр — шэсць з адзінаццаці — не падтрымалі дэкана.

Не буду заглыбляцца ў дэталі канфлікту, аргументы аднаго і другога бакоў. Якімі б глыбокадумнымі развагамі пра лёс філалогіі, — і русістыкі ў прыватнасці, — не расквечваліся спрэчкі, якія б запэўніванні ў адданасці справе адраджэння ні гучалі,—увесь канфлікт, па сутнасці, зводзіцца да аднаго: ці будзе філфак «беларусізавацца», ці ўдасца рэфарматарам пацясніць русістыку?

Рашуча настроеная большасць — прафесары і дацэнты з імёнамі, вядомыя ў рэспубліцы лінгвісты, вопытныя выкладчыкі, — не могуць не разумець згубнасці для беларускай мовы ідэі беларуска-рускага «двухмоўя», не могуць не ўсведамляць, што захаванне статус-кво ў цяперашняй моўнай сітуацыі, як і ў засіллі русістыкі на філфаку — гэта яшчэ адзін крок да бездані, у якую столькі гадоў піхалі мову, гэта, нарэшце, выпад супраць дзяржаўных актаў, накіраваных на адраджэнне. І тым не менш іх вывад адназначны: «Ліквідацыя рускага аддзялення, замена яго беларуска-рускім выключна прыкладнога прызначэння неміпуча звузіць духоўна-творчыя магчымасці беларускай філалогіі ў кантэксце сусветнай навуковай думкі» (Цытата з калектыўнага артыкула філфакаўскай большасці «Чаму Сарбону трэба будаваць на руінах» у «Советской Белоруссии» 17 ліпеня г. г.).

Такую выснову робяць навукоўцы універсітэцкага філфака, які заўсёды лічыўся апорай беларускасці. Куды ўжо далей?

А ўнутраны рухавік, які прыводзіць у дзеянне гэту кампанію пратэсту з боку інтэлектуалаў, — прафесараў і дацэнтаў, — той жа, які прымушае грэбліва крывіцца бібліятэкарку, што абавязана пачаць афармляць па-беларуску чытацкія фармуляры, або ўзнімаць у прыёмнай камісіі вэрхал маці, якая не можа змірыцца з тым, што яе адоранае дзіця не вызваляюць ад экзамена на беларускай мове.

Так-так, прычына тая ж: нежаданне развітацца з прывычным камфортным існаваннем. Для гэтага патрэбны намаганні, — і фізічныя, і духоўныя, — каб адмовіцца ад лекцый пра буравесніка рэвалюцыі, якія чытаў усё жыццё, каб увайсці ў аўдыторыю і загаварыць па-беларуску, каб асвоіць новы курс, — не пра тысячу разоў пералапачаную творчасць рускіх класікаў, а пра творчую спадчыну іншых нашых суседзяў — літоўцаў, латышоў, украінцаў, якую мы амаль не ведаем.

Тыя самыя людзі, якія яшчэ некалькі гадоў назад настальгічна ўздыхалі аб гаротным стане мовы, а ў застольнай кампаніі маглі з натхненнем праспяваць беларускую песню або расказаць анекдот, — сёння, калі гэта мова закранула іх асабісты камфорт і запатрабавала сіл і часу, — адхрышчваюцца ад яе ўсімі магчымымі спосабамі. Яна задавальняла іх, пакуль заставалася этнаграфічным рэліктам. Як бабульчыны ручнікі ці кросны. І выклікае глухое раздражненне цяпер, калі заявіла аб сваіх правах на дзяржаўнасць.

Эвалюцыя нігілізму

Яркая ілюстрацыя гэтай думкі — эвалюцыя ў асвятленні моўнай тэматыкі на старонках нашай рускамоўнай прэсы. Памятаеце, на першым часе, калі толькі што было знята табу з гэтай тэмы, газеты пачалі змяшчаць пісьмы чытачоў, у якіх гучала настальгія па страчанай матчынай мове і прапанова штокольвечы зрабіць, каб мова не загінула канчаткова. Гэта прыхільнасць змянілася зацятым маўчаннем пасля таго, як беларуская мова стала дзяржаўнай. І, нарэшце, цяпер, калі настаў час выконваць Закон аб мовах, у рускамоўным друку ўзнімаецца хваля ў падтрымку двухмоўя, — а фактычна, спроба рэанімараваць ранейшы стан і канчаткова пахаваць мову.

Якія толькі аргументы не гучаць супраць адраджэння. Заняпад нашай мовы, аказваецца, аб'ектыўны заканамерны працэс і стрымліваць яго не варта. Вывучэнне мовы, аказваецца, шкодзіць здароўю дзяцей і замаруджвае іх развіццё. І ўвогуле, не мова яна зусім, а так — ускраінны правінцыяльны дыялект «великого и могучего».

Нехта Ірына Патэгава на старонках «Советской Белоруссии» (24 ліпеня г. г.) у інтэрв'ю з намеснікам адказнага сакратара прыёмнай камісіі БДУ Іванам Казловым, каменціруючы першы сціплы крок беларусізацыі ва універсітэце — увядзенне абавязковага ўступнага экзамена па беларускай мове і літаратуры, — глыбокадумна разважае: «Не лишат ли себя белорусские интеллигенты мировых ценностей?» (Ні больш, ні менш!). І Іван Казлоў згаджаецца:

— Буду откровенен и скажу, что этим мы себя, конечно, обедняем.

Заўважце, чалавек, які на поўным сур'ёзе лічыць, што абавязковае веданне дзяржаўнай мовы абядняе беларускіх інтэлігентаў і пазбаўляе іх сусветных каштоўнасцяў, — па абавязку пасады павінен займацца ўкараненнем беларускай мовы ва універсітэце.

«Где же здравый смысл и разумный подход»,— абураецца Ірына Патэгава абавязковым беларускім экзаменам. І папярэджвае: «Эксперимент ведется над нашей духовностью, над будущим нашего интеллектуального потенциала».

...Ах, якімі кампліментамі абдорваюць беларуса: ён і цярплівы, і талерантны, і разважлівы, і з такой вялікай павагай ставіцца да іншых. Гэта саладжавасць так супакойвае! Ну, на самай справе, навошта мяняць сябе, калі мы такія ідэальныя, калі нас усе так любяць? Зноў жа, наша ўласная інтэлігенцыя пераконвае нас у гэтым.

І няўцям, што той, хто хваліць цярплівасць нашу, у душы, можа, здзекліва думае пра нашу пакорлівасць, а гаворачы пра талерантнасць, мае на ўвазе самапрыніжанасць. А хвалячы павагу да іншых, хваліць найперш нашу непавагу да сябе і гатоўнасць уласнымі нагамі таптаць сваю ж спадчыну!

Напэўна, толькі тады, калі гэта зразумеюць не сотні і тысячы, а мільёны, калі да нас дойдзе, што пушкінскае «Тьмы мудрых истин нам дороже нас возвышающий обман», — гэта і пра нас з нашай славутай талерантнасцю, калі мы ўбачым сябе збоку і жахнемся ад уласнага выгляду, — толькі тады мы зможам адрадзіцца як нацыя.

Сумна тое, што гэта не можа адбыцца за хуткі час, па дырэктыве, ці нават па прынятаму закону. І нам трэба быць гатовымі да страты ілюзій, да няспраўджаных надзей, да расчараванняў. Гэта гатоўнасць дапаможа ўспрыняць і прыняць горкую рэальнасць, не апускаючы рук.

Заклятыя сябры і лепшыя ворагі мовы — гэта мы з вамі. Гэта настаўніцы, якія вучаць дзяцей любіць тое, чаго самі не любяць, гэта універсітэцкія выкладчыкі, якія навучаюць будучых настаўніц таму, у што самі не вераць. Гэта журналісты, якія патрабаванне ведання мовы прыраўноўваюць да злачыннага эксперымента над духоўнасцю і інтэлектуальным патэнцыялам.

І гэта яшчэ многа-многа людзей, якія маўчаць і назіраюць, замест таго, каб гаварыць і рабіць справу.

Валянцін ЖДАНКО.

ЧАСЫ І АБСТАВІНЫ МЯНЯЮЦЦА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Кітайскі бок адзначыў, што поспех рэформ у многім залежыць ад стабільнасці палітычнай і грамадскай. Кітай — шматмільённая краіна, дзе жывуць прадстаўнікі 56 нацыянальнасцей — увогуле нацыянальныя меншасці складаюць 100 мільёнаў чалавек. Паслядоўнае правядзенне нацыянальнай палітыкі, самавызначэнне нацыянальных меншасцей, паводле слоў членаў дэлегацыі, абумоўліваюць унутранае спрыяльнае становішча ў краіне.

Вельмі цікавым аказалася для членаў беларускага парламента знаёмства з сістэмай Усекітайскага народнага сходу, які складаецца з 2.978 народных прадстаўнікоў. Пастаянны камітэт гэтага вышэйшага органа дзяржаўнай улады, які па структуры нагадвае Прэзідыум беларускага парламента, валодае і заканадаўчай функцыяй, што дае магчымасць аператыўна прымаць новыя і ўносіць карэктывы ў прынятыя ўжо законы, не чакаючы «вялікага форуму».

У КНР цяпер восем дэмакратычных партый, якія дзейнічаюць згодна з канстытуцыяй. Праўда, гэта многапартыйнае супрацоўніцтва, паведамілі госці, не з'яўляецца апазіцыйным і ажыццяўляецца пад кіраўніцтвам кампартыі.

«Хоць узаемаадносіны паміж Кітаем і Беларуссю ўзніклі нядаўна і яны паспяхова развіваюцца, іх трэба пашыраць і ўмацоўваць», — падкрэсліў высокі госць. Ён выказаў гатоўнасць падзяліцца вопытам, дасягнутым кітайцамі ў ходзе правядзення эканамічных рэформ. «Нам, у сваю чаргу, можна павучыцца дасягненням Беларусі ў галіне навукі і тэхнікі», — сказаў кіраўнік дэлегацыі. Ён падкрэсліў, што дзве дружалюбныя краіны аб'ядноўвае адзіная мэта — паскарэнне эканамічнага развіцця і палепшэнне жыцця народа.

Станіслаў Шушкевіч у гутарцы з прадстаўнікамі Усекітайскага народнага сходу заявіў: Кітай — вялікая краіна, пастаянны член Савета Бяспекі, наш добры і даўні сябар. Ён адзначыў, што Беларусь зацікаўлена ў далейшым пашырэнні супрацоўніцтва з КНР.

Уладзімір ГЛОД, Ларыса ЛАЗАР, БЕЛІНФАРМ.

Пра рознічныя цэны на харчовыя тавары

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Адначасова для кампенсацыі насельніцтву рэспублікі ўзросшых затрат у сувязі з павышэннем рознічных цэн на масла, малочную і хлебабулачную прадукцыю намечана правесці рад мер па сацыяльнай абароне насельніцтва: будзе праведзена індэксацыя заработнай платы, пенсій, дапамог, стыпендый і іншых грашовых выплат, у верасні плануецца выплаціць непрацуючым пенсіянерам аднаразовыя грашовыя дапамогі, разглядаецца прапанова па павышэнню мінімальнай заработнай платы.

Начальнік аддзела рэгулявання цэн на сельскагаспадарчую вытворчасць Дэпартамента цэн І. ПАЛЯНІЧКА.

НА МАГІЛЕ ЯКУБА КОЛАСА

У гадавіну смерці народнага паэта Беларусі Якуба Коласа грамадскасць горада прыйшла на старыя Ваенныя могілкі на магілу песняра. Словы ўдзячнасці і пашаны пра аўтара «Новай зямлі» і «Сымона-музыкі», «На ростанях» і «Дрыгвы», многіх іншых бліскучых паэтычных і празаічных твораў выказалі вучоны і даследчык Адам Мальдзіс, паэты Сяргей Законнікаў і Мікола Аўрамчык, дацэнт Белдзяржуніверсітэта Вольга Казлова. Паэт Пятро Прыходзька прачытаў свой верш «Паэт і народ», прысвечаны Якубу Коласу. На магілу былі ўскладзены кветкі ад грамадскасці Беларусі.

Увосень мы будзем адзначаць 110-ю гадавіну з дня нараджэння Якуба Коласа, ужо вядзецца падрыхтоўка да гэтай знамянальнай падзеі. Сын Коласа Даніла Міцкевіч расказаў пра бліжэйшыя мерапрыемствы, прысвечаныя юбілею, запрасіў на свята паэзіі, якое неўзабаве адбудзецца на радзіме песняра.

Уладзя ТАЦЦЯНЧЫК.

Іншы час — іншыя задачы

Інтэрв'ю Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Рэспублікі Індыі А. С. Гансалвеса Беларускаму інфармацыйнаму агенцтву

Рэспубліка Індыя была ў ліку першых краін, якія прызналі незалежнасць Беларусі. Сёння адносіны нашай рэспублікі і Індыі будуюцца на фундаменце ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва. Напярэдадні 45-гадовага юбілею незалежнасці Рэспублікі Індыі, які спаўняецца 15 жніўня, уласны карэспандэнт БЕЛІНФАРМА ў Маскве Ірына Андруховіч папрасіла адказаць на пытанні, што датычаць адносін паміж нашымі краінамі, Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Рэспублікі Індыі ў Маскве пана Альфрэда Сільвестэра Гансалвеса.

— Як Вы ацэньваеце адносіны паміж Індыяй і Беларуссю на цяперашнім этапе? Ці будуць яны, на Вашу думку, трансфарміравацца ў бліжэйшай будучыні?

— Індыя і Беларусь устанавілі афіцыяльныя дыпламатычныя адносіны, і ў Мінску ўжо функцыяніруе індыйскае пасольства. У бліжэйшы час ужо назначаны пасол Індыі прыступіць там да сваіх абавязкаў. Цяпер, калі Беларусь з'яўляецца незалежнай дзяржавай, а сітуацыя ў Еўропе і свеце значна змянілася, наш дыялог павінен прыняць больш актыўную форму. Абмены візітамі на вышэйшым узроўні вельмі важныя для гэтага працэсу. Прэм'ер-міністр Індыі запрасіў Старшыню Вярхоўнага Савета Беларусі пана Шушкевіча і Старшыню Савета Міністраў рэспублікі пана Кебіча наведаць Індыю. Гэтыя візіты пройдуць у зручны для абодвух бакоў час. Затым павінны адбыцца візіты на вышэйшым узроўні індыйскіх лідэраў у Беларусь.

Ваша рэспубліка мае развіты прамысловы і ваенна-прамысловы комплексы. Мы зацікаўлены ў набыцці грамадзянскага і ваеннага абсталявання, якое вырабляецца ў Беларусі. У сваю чаргу, Індыя магла б пастаўляць ёй сельскагаспадарчыя тавары, медыкаменты, спажывецкія і прамысловыя тавары. Можна было б заключыць неабходныя пагадненні для такіх абменаў, уключаючы двухбаковы гандлёвы дагавор. Беларусь і Індыя маюць многае з таго, што могуць прапанаваць адна адной у галіне культуры. І гэта яшчэ адзін аспект узаемадзеяння, які павінен развівацца.

— Нацыянальнай бядой Беларусі з'яўляецца чарнобыльская трагедыя. Як, на Ваш погляд, магла б Індыя пасадзейнічаць больш хуткай ліквідацыі вынікаў гэтай катастрофы?

— Ліквідацыя чарнобыльскай катастрофы — гэта нялёгкі працэс. У мінулым годзе я даставіў гуманітарную дапамогу з Індыі для ахвяр Чарнобыля. Істотнай задачай з'яўляецца барацьба з вынікамі радыяцыі для людзей і зямлі. Памеры яе велізарныя, і толькі сканцэнтраваныя міжнародныя намаганні маглі б дапамагчы эфектыўна ўзяцца за гэтую задачу. Індыя мае магчымасць прапанаваць медыцынскую экспертызу і абсталяванне на сучасным узроўні, якія патрабуюцца для гэтай мэты.

ПОШУК ВУЧОНЫХ

ВЕРШЫ ПУШКІНА Ў ВЫКАНАННІ КАМП'ЮТЭРА

У Інстытуце тэхнічнай кібернетыкі АН Беларусі завяршылася серыя даследаванняў, што праходзілі ў рамках работ па стварэнню штучнага інтэлекту. Вучоныя «навучылі» стандартны персанальны камп'ютэр гаварыць чалавечым голасам.

Як паведаміў загадчык лабараторыі аналізу і сінтэзу мовы Барыс Лабанаў, супрацоўнікам яго калектыву ўдалося знайсці альтэрнатыву традыцыйнаму вываду інфармацыі камп'ютэра на экран дысплея. Зараз персанальная ЭВМ пры дапамозе арыгінальнага сінтэзатара мовы «Фанемафон» можа вымаўляць уголас загады, асобныя словы і фразы ці проста чытаць тэкст, занесены ў памяць машыны.

Журналісту было прадэманстравана выкананне стандартным персанальным камп'ютэрам пушкінскага верша «Буря мглою небо кроет...». Прычым у ходзе дэкламацыі рэгуліроўкай можна змяняць тып голасу (ад мужчынскага да жаночага), хуткасць і гучнасць вымаўлення.

Сёння задачай вучоных з'яўляецца арганізацыя максімальна спрошчаных, натуральных зносін чалавека і ЭВМ, а мадэліраванне мовы лічыцца важнейшым кампанентам гэтага працэсу. Супрацоўнікі лабараторыі дабіліся таго, што камп'ютэр можа размаўляць на рускай, беларускай і англійскай мовах.

Сяргей АЛЬБЕРТОВІЧ.

ЖЭНЬШЭНЬ НЕ ЗАГІНУЎ!

БАРАНАВІЧЫ. Гэтымі днямі ледзь не загінула адзіная ў раёне плантацыя жэньшэню. Лопнула 60-тонная ёмістасць з вадой, якая прызначалася для паліва. Патокі вады толькі па шчаслівай выпадковасці не змылі градкі з лячэбным коранем — плады двухгадовай працы прадпрыемства «Жэньшэнь». Прычына аварыі — парушэнне тэхнічных патрабаванняў.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

● У Расіі і іншых краінах СНД апошнім часам хлынулі з-за мяжы мільёны фальшывых долараў. Як адрозніць падробку ад сапраўднай валюты? Ёсць шмат спосабаў. Вось некаторыя. Напрыклад, фальшываманетчыкі ў спешцы друкуюць на купюры замест «адзін долар» — «два долары». Праўда, гэта бывае вельмі рэдка. Раяць уважліва аглядаць вугалкі купюры. Калі паперка новая, а вугалкі не закругленыя, то гэта яўная фальшыўка. Трэба звярнуць увагу на колер і дэталі малюнку. Яшчэ раяць нюхаць долары. Некаторыя фальшыўкі пахнуць сінтэтычнымі сродкамі. Не блага глядзець купюры на святло. На асобных мясцінах яна павінна мець подпіс галоўнага казначэя, бывае вадзяны знак зроблены абы-як.

«БІ-БІ-СІ»

● У лонданскіх ляўшуноў ёсць свой клуб і нават магазін. Там гандлююць таварамі для ляўшуноў: нажніцамі, музычнымі інструментамі, кнігамі, якія адкрываюцца на другі бок, штопарамі для бутэлек і г. д. Сярод ляўшуноў, між іншым, больш алкаголікаў, дыябетыкаў, астматыкаў, яны часцей трапляюць у аварыі, пакутуюць ад алергіі і бяссонніцы.

● Міжнародны Чырвоны

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

Крыж абвінаваціў усе бакі канфлікту ў Югаславіі ў парушэннях жэнеўскіх пагадненняў, выказаў таксама пратэст у сувязі са зверскімі расправамі над мірным насельніцтвам. Камісія ААН па правах чалавека выявіла факты жорсткасці ў былой Югаславіі, занатоўвае паказанні сведкаў.

● Былы кароль Румыніі Міхай планаваў наведаць радзіму ў канцы гэтага тыдня. Але прадстаўнік урада даў зразумець, што гэты візіт непажаданы, бо прысутнасць Міхая можа парушыць ход перадвыбарнай кампаніі. Быламу каралю паведамілі, што ён атрымае візу на наведанне Румыніі ў кастрычніку пасля выбараў.

● Больш за 80 чалавек забіта і сотні паранены ў час ракетнага абстрэлу мнагалюднай часткі Кабула. Некалькі ракет трапілі ў пасольства Расіі, два чалавекі загінулі. Адзін з лідэраў маджахедаў заклікаў спыніць на дзень баявыя дзеянні, каб замежныя дыпламаты маглі пакінуць горад.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

● У адпаведнасці з апошнім апытаннем грамадскай думкі прэзідэнт Буш адстае ад свайго канкурэнта Б. Клінтана больш чым на 20 працэнтаў.

● **Назіральнікі лічаць, што новыя прызначэнні ў арміі Расіі сведчаць аб вылучэнні на ключавыя пасады прыхільнікаў жорсткай лініі. Многія з іх адкрыта крытыкуюць Б. Ельцына, выказваюць сумненні ў яго палітыцы, якая, па іх словах, прывяла да поўнай дэзарганізацыі арміі. Многія ваенныя незадаволеныя дагаворам з ЗША аб скарачэнні ядзернай зброі, вывадам войск з Прыбалтыкі, сацыяльным становішчам ваенных. Бачна, што паміж грамадзянскай адміністрацыяй і ваенным кіраўніцтвам — яўны канфлікт. Але такая сітуацыя пакуль выключае ваенны пераварот, аднак магчымы саюз кіраўніцтва арміі, ваенна-прамысловага комплексу, службы бяспекі, да якога можа далучыцца Р. Хасбулатаў.**

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

● В. Ошчанка, які працаваў саветнікам у пасольстве Расіі ў Парыжы, прыбыў у Лондан з жонкай і дачкой і папрасіў прытулку. Ён уцёк, каб пазбегнуць выкрыцця як двайнога агента.

● **Міністэрства абароны ЗША паведаміла, што закрывае і скарачае 59 ваенных аб'ектаў у Еўропе.**

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

«УЦЯКАЛІ» ДЗВЕ КАСТРУЛІ...

Стаўшы міжвольнымі сведкамі крадзяжу дзвюх каструль з магазіна гаспадарчых тавараў і пагоняй за злодзеем — жанчынай сталага ўзросту, карэспандэнт вырашыў выявіць: якія тавары горш за ўсё ляжаць на паліцах (у нас жа бяруць тое, што дрэнна ляжыць). Аказалася, што ў магазінах самаабслугоўвання дрэнна ляжыць абсалютна ўсё, але калі справа дайшла да канкрэтыкі, выявілася — большасць буйных універсамаў і універмагаў не ў стане вызначыць, колькі чаго ў іх укралі. «Недастача — яна і ў Афрыцы недастача. А што за ёю стаіць — якая розніца», — прыкладна пад такім дэвізам і працуе (у большасці сваёй) наш гандаль. Гэта пунктуальныя буржуі прывыклі лічыць усё паштучна, аж да самага таннага, а мы прыкрыемся працэнтам спісання, на няўважлівасць пакупніка, і тая ж недастача набывае неўзабаве нейкае ружовае адценне.

Згодна са статыстычнымі данымі аб крадзяжах у супермаркетах Бельгіі, найбольшай «папулярнасцю» карыстаюцца парфумерныя вырабы, жаночае адзенне, цыгарэты і прадукты. Найбольшы працэнт затрыманых прыпадае на маладых людзей ва ўзросце ад 15 да 25 гадоў.

У нас з прамысловых тавараў найбольшым «попытам» карыстаецца дарослы і дзіцячы абутак. Напрыклад, у ГУМе, за першае паўгоддзе 1992 года яго знікла, прыкладна, 130 пар. На другім месцы — дзіцячае адзенне: 75 адзінак розных назваў недалічыліся работнікі універмага. Па жаночым і мужчынскім адзенні — адпаведна 71 і 48. З харчовых тавараў з прылаўкаў часцей за ўсё знікаюць алкагольныя і безалкагольныя напіткі. Як паведамілі ва універсаме «Юбілейны», за першае паўгоддзе было ўкрадзена больш чым 60 бутэлек. На ганаровым другім месцы — прадукты харчавання, пачынаючы з кансерваў і заканчваючы каўбасой. Пшанічныя і ячменныя брыкеты, якія карыстаюцца папулярнасцю ў падрастаючага пакалення — трэція. Страты іх ва універсаме ацэньваюцца прыкладна ў 40 пачак. Найчасцей за крадзяжы затрымліваліся падлеткі да 15 гадоў і людзі старэйшыя за 60. Каментарыі, як кажуць, лішнія.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, (БелаПАН).

На сваёй тэрыторыі няма чужога?

МАЗЫР. Мясцовы нафтаперапрацоўчы завод на беразе Чорнага мора, недалёка ад Туапсе, узводзіць вялікі, на 500 чалавек у змену, аздараўленчы комплекс «Белая Русь». Генпадрадчыкам тут выступае вядомая югаслаўская фірма «Смелт», якая стараецца здаць аб'ект у эксплуатацыю, як і было намечана, у кастрычніку гэтага года.

Але вось праблемы. У выніку эканамічнага крызісу прадпрыемства не можа далей фінансаваць будоўлю, якая ўзводзіцца па чарнобыльскай праграме. Па-другое, невядома, што чакае комплекс у будучым, бо ён знаходзіцца, як прынята казаць цяпер, за мяжой, а некаторыя рэспублікі былога Саюза вельмі ласыя прыбіраць усё «чужое» да сваіх рук.

ІНТЭРВ'Ю З НАГОДЫ БЫЛОГА СВЯТА

Старт самалётам дае зямля

Лётчыкаў любяць у народзе. А Дзень паветранага флоту СССР традыцыйна адзначалі шырока, урачыста і з настроем. Сёлета такога свята афіцыяльна ўжо не існуе. Але ўсё роўна лятаюць самалёты і нашы дасягненні ў галіне авіяцыі па-ранейшаму выклікаюць павагу ў свеце. І таму дарэчы гутарка з першым намеснікам камандуючага Ваенна-паветранымі сіламі Рэспублікі Беларусь генерал-маёрам авіяцыі Дзмітрыем Раманюком.

— Дзмітрый Сававіч, што ж вы будзеце святкаваць?

— Вы ведаеце, у жыцці ваеннага, а лётчыка асабліва, ёсць даты, з якімі ў нас звязаны самыя добрыя ўспаміны, калі хочаце, гордасць за дачыненне да крылатага брацтва. І калі гістарычна склалася так, што сваё прафесіянальнае свята мы адзначалі менавіта ў жніўні, то навошта спяшацца мяняць гэтую дату.

Яшчэ нядаўна мы былі часткай таго самага Паветранага флоту СССР, якога цяпер не існуе. Мы берaглі яго традыцыі, радаваліся яго гучным перамогам. Чаму менавіта мы павінны адмаўляцца ад свята толькі на падставе таго, што яго святкуюць і ў Расіі? Гэтак і да ўласнага Восьмага сакавіка хутка дойдзем.

— Чым цяпер жывуць маладыя летчыкі Беларусі? Дарэчы, якім бачыцца іх будучае ў святле аб'яўленай нашай дзяржавай ваеннай дактрыны?

— Пытанне не простае, бо сама дактрына поўнасцю не выпрацавана. Відаць, мы адмовімся ад стратэгічнай авіяцыі (тое, што ёсць з яе саставу ў рэспубліцы цяпер, уваходзіць у склад ВПС СНД), але будзем мець знішчальнікі-перахватчыкі, штурмавую і бамбардзіровачную авіяцыю ў колькасці, якая рэальна неабходна для вырашэння ўсіх пастаўленых задач...

— І тое, што здольна вынесці на плячах наша эканоміка?

— Несумненна. Практычныя крокі ў гэтым напрамку мы робім ужо цяпер. Нешта прыйдзецца скараціць, хоць да болю крыўдна траціць першакласных лётчыкаў. Але выкручвацца з сітуацыі неяк патрэбна. Мы вымушаны спрасціць палажэнне аб статусе боегатоўнасці лётчыка. Інакш кажучы мы зменшылі колькасць гадзін налёту. Цяпер рэальна ў месяц лётчык знаходзіцца ў паветры толькі 3,5 гадзіны, што складае прыкладна 40 гадзін у год. На Захадзе лятаюць дзесьці 400—500 гадзін. Прычыны: недахват гаручага, запасных частак, маслаў. Вельмі шмат з пералічанага на тэрыторыі Беларусі не вырабляюць.

— Можа быць, выйсце з такой сітуацыі ў тым, каб прадаваць лішкі тэхнікі за мяжу?

— А хто яе там возьме? Напрыклад, МіГі-25 ужо лічацца старымі на сусветным рынку зброі. Акрамя таго, купляючы самалёт, заказчык патрабуе поўнага наземнага абсталявання са значным запасам рэсурсу і запасных частак. Зараз многае можна прадаць толькі ў выглядзе металалому, за які шмат не выручыш.

— А як сёння вырашаюцца пытанні рамонту авіятэхнікі?

— Да нядаўняга часу поўнай яснасці не было. Але пасля расійска-беларускіх перагавораў па ваенных пытаннях, як кажуць, лёд крануўся.

— Я разумею, што сёння Беларусь не ў стане ўтрымліваць усе наяўныя авіяцыйныя часці, але што ж тады рабіць, як нам захаваць лётны састаў?

— Цяжкае пытанне. Сапраўды, на сённяшні дзень лётчыкаў у нас шмат. І ўсё больш настойліва чуюцца незадаволеныя галасы: чаго, маўляў, марудзіць, звальняйце іх у запас. Для большай пераканаўчасці фінансавыя выкладкі прыводзяць. Усё гэта я добра разумею, але ведаю і тое, што цяперашнія капітаны і маёры, якіх мяркуецца звольніць, — гэта залаты фонд нашай авіяцыі, першакласныя спецыялісты, на падрыхтоўку якіх пайшлі вялікія сродкі.

Да таго ж сумны вопыт агульнага скарачэння ў нас ёсць. У пачатку шасцідзесятых гналі лётчыкаў у шыю, а ўжо ў сярэдзіне прызывалі іх з ДТСААФ. Эканомілі капейкі, страчвалі мільёны. Пара ўжо навучыцца і на ўласных памылках.

— Ці можа авіяцыя сама зарабіць грошы?

— У прынцыпе так. У нас ёсць 15 экіпажаў транспартных самалётаў ІЛ-76, якія падрыхтаваны для палётаў у любы пункт зямнога шара. Можна зарабляць нядрэнныя грошы ў валюце. Але з-за таго, што Беларусь не з'яўляецца членам ІКАА, за мяжу нас пакуль не пускаюць. З іншага боку рэкамендаваць ВПС перайсці на поўную самаакупнасць — паўнейшы абсурд. Бо ў нас прыкухоннай гаспадаркай і свінарнікамі праблемы не вырашыць. Лік ужо цяпер ідзе на многія мільёны рублёў.

— Хацелася б сказаць вялікае дзякуй усім, хто ў цяперашняй складанай абстаноўцы знаходзіць у сабе сілы сумленна служыць Радзіме, хто іншы раз, не маючы нават самага неабходнага, не апускае рук і верыць у лепшае. Я хацеў бы павіншаваць нашых глыбокапаважаных ветэранаў, якімі мы ганарымся, у якіх мы да гэтага часу вучымся. Я хацеў бы пакланіцца афіцэрскім жонкам, што нясуць на плячах велізарны груз жыццёвых праблем.

Са святам вас, баявыя сябры-авіятары!

Гутарыў маёр Алег ТОРАПАЎ.

На фасадзе Мінскага Кафедральнага сабора скончаны мантаж унікальнай мазаікі — іконы Маці Боскай, якая завецца «Аранта». Гэтую работу выканала група мастакоў, што раней працавалі для Маскоўскай патрыярхіі, пад кіраўніцтвам Яўгена Ключарова. Раней імі выкананы некалькі невялікіх мазаік на Кафедральным саборы і Мінска-Слуцкім епархіяльным упраўленні.

НА ЗДЫМКУ: хутка рыштаванні будуць зняты.

Фота Марата УРУБЛЕЎСКАГА. (БелаПАН).

ДЗЯРЖКАМСТАТ ПАВЕДАМЛЯЕ

КУПЛЮ СВАЮ КВАТЭРУ...

У першым паўгоддзі перайшло ва ўласнасць грамадзян рэспублікі 67,9 тысячы кватэр (4 працэнты) у дамах дзяржаўнага і грамадскага жыллёвага фонду агульнай плошчай 4 мільёны кв. м. Прычым з агульнай колькасці прыватызаваных кватэр 53,7 тысячы плошчай 3,3 мільёна кв. м набыта грамадзянамі ва ўласнасць праз выкуп. Кошт іх склаў 468,5 мільёна рублёў, або 8,7 тысячы ў сярэднім за кватэру.

4 працэнты — гэта, вядома, нязначна, і, тым не менш, працэс набірае тэмпы: за ўвесь мінулы год перайшло ва ўласнасць насельніцтва 39 тысяч кватэр, або 2 працэнты.

І наступны факт паведамляе Дзяржкамстат: грамадзянам, якія маюць ільготы, перададзена ва ўласнасць бясплатна ці з частковай аплатай 14,2 тысячы кватэр агульнай плошчай 0,7 мільёна кв. м. Хоць, між іншым, «упісванне» ў таварна-грашовыя адносіны або купля-продаж усялякіх ільгот — гэта не зусім зразумела.

Лепш быць беспрацоўным, чым урачом?

Як паведамляе Дзяржкамстат рэспублікі, у студзені — чэрвені з прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый вызвалена па скарачэнню штатаў 41,4 тысячы чалавек. Па ацэнцы саміх прадпрыемстваў, у трэцім квартале мяркуецца вызваліць 29,7 тысячы.

На 1 ліпеня на ўліку ў органах службы занятасці знаходзілася 41,7 тысячы чалавек, пры гэтым было прызнана беспрацоўнымі 7,1 тысячы, дапамогу па беспрацоўю атрымліваюць 5,3.

У той жа час, паводле даных прадпрыемстваў і арганізацый, у рэспубліцы ёсць 35,9 тысячы свабодных рабочых месц, у тым ліку ў прамысловасці — 3,3, сельскай гаспадарцы — 10,7, ахове здароўя і сацыяльным забеспячэнні — 7,5, будаўніцтве — 2,2 тысячы. Да месца будзе напомніць, што самую нізкую сярэднюю заработную плату маюць якраз работнікі сельскай гаспадаркі, аховы здароўя і сацыяльнага забеспячэння — менавіта ў тых галінах, у якіх найбольш не хапае рабочых рук. З-за таго, відаць, і не хапае.

А яшчэ варта ўлічыць, што паказаны органамі статыстыкі малюнак далёка не поўны . Як улічыць скрытае беспрацоўе, што мае месца на многіх прадпрыемствах, якія працуюць па скарочанаму графіку, адпраўляюць людзей у вымушаны водпуск і г. д.

Алмазаносная вобласць пад Полацкам

Менавіта такую сенсацыйную заяву зрабіў на міжнароднай нарадзе вучоных-геолагаў у Вільнюсе прафесар Герман Каратаеў з Інстытута геалогіі, геахіміі і геафізікі АН Беларусі. Ён паведаміў, што на поўначы Беларусі выдзелена анамальная Полацкая зона, геафізічныя характарыстыкі якой дазваляюць разглядаць яе як патэнцыяльна алмазаносную вобласць.

Віктар ЯЎЛАНАЎ.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

НА ШАМАНАЎ ПАКУЛЬ ЗЯМЛЯ НЕ ЗБЯДНЕЛА

Арыгінальную методыку лячэння ўсіх хвароб у маладых дзяўчат прымяніў кітаец Ван Сю Го, які гастраліраваў у горадзе над Бугам. Прыняўшы плату 350 рублёў, ён прыступаў да распранання пацыенткі, уважліва разглядваючы зусім не тыя месцы, на боль у якіх яна скардзілася. Нават прычыны дрэннага зроку ўсходні лекар шукаў у 19-гадовай беларускі дзесьці ніжэй жывата. Затым «выратавальнік» даваў усім траўку і абяцаў выздараўленне, якое, на жаль, так і не наступала. Сабраўшы грошы, Ван Сю Го знік. Але брастаўчанам не будзе калі сумаваць — хутка сюды прыбывае шаман Чукоткі Андрэй Панцеляймон.

КУДЫ ТАМ ІТАЛЬЯНСКАЙ МАФІІ...

Вельмі пакрыўджанымі аказаліся італьянскія «гуманісты», якія прывезлі ў Алдан трыццаць літраў добрага царкоўнага віна. Яно накіроўвалася ў горад як гуманітарная дапамога.

Усё было нармальна, пакуль госці не пакінулі свой груз на ноч у ахоўваемым памяшканні. Раніцай віна не знайшлі.

Нават італьянская мафія наўрад ці стала б побач з рускімі аматарамі «кагору», — сказалі разгубленыя госці.

РУКІ ЎГОРУ, АЛКАГОЛІКІ!

ГОМЕЛЬ. (У. Пернікаў). У абласным савеце таварыства барацьбы за цвярозасць і здаровы лад жыцця — радасць. Гэтымі днямі яно прынята, дарэчы першым сярод падобных арганізацый рэспублікі, у рады Міжнароднай лігі цвярозасці і здароўя. Тым самым з'яўляецца магчымасць разам з такімі ж таварыствамі розных краін яшчэ з большай актыўнасцю аб'яднаць намаганні супраць алкаголікаў і наркаманаў. Толькі вось пытанне: ці паднімуць апошнія рукі ўгору нават пры той акалічнасці, што абласное таварыства і набыло прыгожую назву — член Міжнароднай лігі цвярозасці і здароўя.

Жыллё для перасяленцаў ёсць, перасяленцаў пакуль што не хапае

5 тысяч 800 кватэр недаатрымалі ў мінулым годзе перасяленцы з раёнаў, якія пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Уражальная лічба. Аднак, калі ўлічыць, што частка з пабудаваных кватэр яшчэ да гэтага часу не заселена, то стане ясна — турбавацца аб даўгах нашых будаўнікоў чарнобыльцам ранавата. Скажам, з выдзеленых яшчэ летась Чачэрскаму раёну 409 кватэр да пачатку лета гэтага года заселена было толькі 130. У чым прычына? Пракаменціраваць сітуацыю карэспандэнт БЕЛІНФАРМа папрасіў намесніка начальніка ўпраўлення капітальнага будаўніцтва Дзяржкамчарнобыля Георгія КАШКАНА.

— Я не назваў бы сітуацыю з перасяленнем у Чачэрскім раёне тыповай для ўсіх забруджаных раёнаў. На даны момант у цэлым па рэспубліцы не заселена перасяленцамі ўсяго каля дзвюх тысяч кватэр. Думаю, што ў бліжэйшы час яны будуць заселены, як і тыя кватэры, якія яшчэ трэба будзе пабудаваць у гэтым годзе. Аднак зімой і вясной тэмпы перасялення сапраўды выклікалі трывогу. Бо ў пачатку 1991 года Дзяржкамчарнобыль сумесна з выканкомамі мясцовых Саветаў праводзіў стараннае апытанне жыхароў населеных пунктаў, якія падлягаюць абавязковаму адсяленню з тым, каб, улічваючы думку кожнага, вызначыць геаграфію будучага будаўніцтва. І ніякіх асаблівых праблем тады не ўзнікала. Апытанні ж, праведзеныя сёлета, паказалі, што асноўнай прычынай адмовы ад перасялення з'яўляецца рэзкае змяненне сацыяльна-палітычнай сітуацыі ў краіне. Рост цэн, боязь беспрацоўя і многае іншае зрабілі сваю справу. Аднак, паўтаруся, становішча цяпер рэзка змянілася да лепшага.

Да сказанага застаецца дадаць, што нядаўна праведзеная спецыялістамі Дзяржкамчарнобыля гутарка з жыхарамі таго ж Чачэрскага раёна, якія падлягаюць адсяленню, паказала — дрэнна праводзіцца растлумачальная работа, у сувязі з чым людзі не могуць доўгі час прыняць рашэння аб перасяленні.

Аляксандр ЛІМАНОЎСКІ. (БЕЛІНФАРМ).

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту У. СЫЧОВА.

ДРУГІ КВАРТАЛЬНЫ КОНКУРС РАШЭННЯЎ

Заданне № 5

В. Гебельт (Ліда), **М. Бельчыкаў** (Барысаў)

Белыя: Kpb8, Фg4, Лd7, Ce1, Kg2, Kg8; пп. b4, b6, g6 (9).

Чорныя: Kpe5, Лa5, Лe2, Ca8, Ch2, Kd2; пп: a6, c7, e3, f3, h6 (11).

Мат за 4 хады.

Заданне № 6

У. Сычоў.

Белыя: Kpa6, Лb3, Лc6, Ce5, Kf2, Kf3; пп: b2, b5, d2 (9).

Чорныя: Kpd5, Лh2, Лh5, Ch7, Kg2; пп: a5, b6, d4, f6, g6, h4, h6 (12).

Мат за 4 хады.

ЗВЕРЦЕ РАШЭННІ

Заданні № 1 і № 2 другога квартальнага конкурсу рашэнняў развязваюцца наступным чынам:

№ 1. М. Бельчыкаў, М. Храмцэвіч. 1... a3, b4, e5, f4, e2, 2. Фb3, Фc4, de, Фe4, Фf3× 1Ke4? e5! 1 K:e6!

№ 2. М. Бельчыкаў. 1... Cd3, K~2, Фd3, Фf3× 1. Ke6? Фd2! 1 K:f5!

Рашэнні пазіцый апублікаваных у нумарах газеты за 25 чэрвеня і 14 ліпеня г.г. Усевалад Маленькі выйграў наступным чынам: 1. Ce5! Ф:e5 2. Ф:c4 +Kpg1 3. Фc1+Kph2 4. Фc2+Kp h3 5. Фg2+Kph4 6. Фh1+Kpg5 7. Фh5 Kpf6 8. Фh6×

Царэвіч меў надзею зрабіць нічыю наступным чынам: 1. h7 Лh4 2. Лc5! Лa4+3. Kpb2 Лb4+ 4. Kpa2! Kpg7 5. Лh5 Kph8 6. Kpa3! і нічыя.

● «ГУЛЬНЯ Ў СМЕРЦЬ, АБО ПАБОЧНЫ»
● «СПАКУШЭННЕ Б.»
● «МЕСЯЦ-44»
● «ЗОРКА»
● «СІРАТА»

Фільмы тыдня

Новую мастацкую кінастужку «ГУЛЬНЯ Ў СМЕРЦЬ, АБО ПАБОЧНЫ» зняў па сцэнарыю Алены Даміян і Зінаіды Чыркоевай на кінастудыі «Малдова-фільм» рэжысёр Мікалай Гібу. Карціна апавядае пра самааддануню барацьбу сумленнага следчага супраць замаскіраванай карумпіраванай мафіёзнай структуры, якая склалася ў буйным абласным горадзе.

...Улад Войку, следчы пракуратуры рэспублікі па асаблівых даручэннях, павінен расследаваць штодзённыя справы і высвеціць злачынныя сувязі «айцоў горада». Такое заданне кіраўніцтва. Войку пачынае расследаванне. Але мафія напагатове. На следчага робяць замах, яго спрабуюць падкупіць і шантажыраваць. Адчуваючы, што варожае кола вакол яго вось-вось самкнецца, Войку з матэрыяламі расследавання едзе ў Кішынёў, каб перадаць іх міністру юстыцыі...

У гэтым напружаным, з дэтэктыўнай інтрыгай фільме з поспехам зняліся Барыс Плотнікаў, Клара Лучко, Барыс Бенет, Святлана Тома, Санду Фецеску, Актавіян Грыгорыу і іншыя.

Кінастудыя «Латэрна» перадае на суд гледачоў новую мастацкую кінастужку «СПАКУШЭННЕ Б.». Пастаноўку карціны ажыццявіў рэжысёр Аркадзь Сірэнка па сцэнарыю Аркадзя і Барыса Стругацкіх.

Ці магчыма існаванне такой з'явы, як бессмяротнасць? Фантастычны сюжэт кінастужкі адказвае на гэта пытанне станоўча.

...Пісьменнік Фелікс Аляксандравіч Снегіроў нават і не падазраваў, што з ім можа здарыцца такая неверагодная гісторыя. Аднойчы Снегіроў апынуўся ў дзіўнай кампаніі з пяці напаўзнаёмых людзей, якіх аб'ядноўвала нейкая тайна. Неўзабаве пісьменнік даведаўся, што ўсе яны — людзі неймаверна старога ўзросту, ад двухсот да сямісот гадоў кожнаму! Цудадзейны прыродны эліксір, які дазваляе бясконца працягваць жыццё, гэтыя людзі здабываюць у нейкай пячоры, але, на жаль, у вельмі абмежаванай колькасці. Яго хапае толькі на пецярых, таму і тайну павінны ведаць толькі пяцёра абраных...

Цікавая сюжэтная лінія братоў Стругацкіх увасабляецца ў фільме папулярнымі акцёрамі Лембітам Ульфсакам, Алегам Барысавым, Наталляй Гундаравай, Станіславам Садальскім, Аляксандрам Пашуціным.

А гледачам, якім даспадобы прыгодніцкія фантастычныя карціны, амерыканскія кінамайстры прапануюць каляровую мастацкую кінастужку «МЕСЯЦ-44». У ёй ёсць усё, каб дагадзіць самым вытанчаным аматарам жанру: і чыста амерыканскія (гэта значыць — узрушальныя) спецэфекты, і смяротныя сутычкі людзей на далёкай планеце з робатамі, і касмічная супертэхніка... Пастановачная ж шырыня і выдатная рэжысёрская работа толькі ўзмацняюць вартасці фільма.

...Ідзе 2038 год. На Зямлі даўно ўжо выпрацаваны ўсе энергетычныя рэсурсы, і чалавецтва здабывае сыравіну на згубленых у прасторы галактыкі планетах. Паміж карпарацыямі, якія займаюцца гэтым бізнесам, ідзе жорсткая вайна за сферы ўплыву і «месца пад сонцам». У кампаніі «Галактык Майнінг» засталася апошняя планета — Месяц-44. Адтуль паступае сігнал аб крадзяжы транспартных караблёў з рудой. Для расследавання на планету пасылаюць агента службы бяспекі, былога ваеннага лётчыка Стоуна. Ён прыбывае на Месяц-44 інкогніта, паколькі ёсць падазрэнне, што караблі выкрадаюцца не без удзелу аднаго з супрацоўнікаў станцыі...

У галоўных ролях здымаліся Майкл Пэйр, Лайза Айххорн, Дзін Дэўлін, Малкалм Макдаўэл, Брайян Томпсан, Дэвід Уільямсан і іншыя.

Мастацкую кінастужку «ЗОРКА» стварылі кінематаграфісты Індыі. Аўтары сцэнарыя — Біду і Тарык Юнус, рэжысёр — Вінод Пандэ.

Гэта музычная кінакарціна апавядае пра нялёгкі шлях маладога таленавітага юнака ў шоу-бізнесе і ўзыходжанне яго на вяршыні эстрады.

...Дэў Кумар вельмі любіць музыку. Але працуе ў магазіне па продажу адзення. Гэты занятак яму яўна не даспадобы, таму калі Дэў страціў работу, ён не вельмі засумаваў. Але бяда ў тым, што бацькі юнака не падзяляюць яго палкага захаплення эстрадай і зусім не хочуць, каб Дэў стаў спеваком. А хутка ўсё стала зразумелым: старэйшы брат Шыў расказвае Дэву, што іх бацька таксама калісьці марыў стаць спеваком, але сям'я ў той час была ў галечы. Вось чаму бацькі перашкаджаюць ажыццяўленню мары сына, не без падстаў баючыся, што той паўторыць іх сумныя памылкі. І вось аднойчы...

Галоўныя ролі выконваюць Радж Кіран, Кумар Гаураў, Раці Агніхотры, Санд Джафі, Раджа, Дзіна Патхак і іншыя.

З хваляваннем вы будзеце глядзець новую каляровую навукова-папулярную кінастужку «СІРАТА». Яна расказвае аб псіхалагічных асаблівасцях дзяцей, якія жывуць у інтэрнатах і дамах дзіцяці.

НА ЗДЫМКУ: кадр з фільма «Спакушэнне Б.».

МУЗЫЧНЫЯ «СВАЯКІ»

Фальклорны калектыў «Сваякі», створаны паўгода назад пры мінскім навукова-вытворчым аб'яднанні «Агмень», робіць толькі першыя крокі ў сваёй творчасці.

У яго актыве пакуль што некалькі выступленняў: перад навучэнцамі СПТВ, на купальскім свяце ў вёсцы Шаршуны Мінскага раёна, дабрачынны канцэрт у дзевятай бальніцы горада Мінска.

Удзельнікі калектыву— выпускнікі Мінскага інстытута культуры і кансерваторыі, студэнты — сваю першую канцэртную праграму стварылі на аснове народных традыцый і абрадаў.

«Сваякі» — калектыў прафесіянальны і, канешне, імкнецца знайсці свайго гледача. Па традыцыі, што ў нас склалася, — спачатку за мяжой, потым — у сябе дома.

Вось і «Сваякі» збіраюцца ў першае замежнае турнэ — у Польшчу.

Будзем спадзявацца, што не абмінуць яны сваёй увагай і беларускіх гледачоў.

Яўген КАЗЮЛЯ.
(БЕЛІНФАРМ).

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

З Дэлі перадае кар. ІТАР—ТАСС Сяргей БУЛАНЦАЎ.

КАЗЯРОГ 17 ці 20 жніўня рызыкуе недаацаніць нечакана паступіўшую дзелавую прапанову. Між тым менавіта ў гэтыя дні вы па вердыкту планет маеце шанц добра зарабіць. Трэба прыняць хуткае рашэнне. «Тайная вячэра» прыкладна 21-га адкрые бліскучую перспектыву. Вам акажа каштоўную падтрымку асоба, імя якой пачынаецца з літары «С» ці «К». Мацнейшае рамантычнае захапленне можа адбіцца на здароўі

На небасхіле ВАДАЛЕЯ — бізнесмена, міліцыянера, ваеннаслужачага і адміністрацыйнага работніка — планеты размешчаны вельмі спрыяльна. Максімальна выкарыстайце выгадную сітуацыю і не дазваляйце асабістым непрыемнасцям пусціць пад адхон паспяховыя пачынанні. Мужа і жонку чакае цяжкі выбар, бо далейшае сумеснае жыццё здаецца немагчымым. Паўторны шлюб разведзеных будзе шчаслівы.

Шчырыя і сардэчныя РЫБЫ ствараюць вакол сябе атмасферу душэўнасці і ўзаемаразумення. Вы цалкам заслужылі давер'е і сімпатыі начальства і калег. Рухавік вашага прагрэсу — пастаянная незадаволенасць сабой — уводзіць у сумненні адносна правільнасці выбранага шляху. Уздыхніце з палёгкай пасля сустрэчы з блізкім сябрам 20 ці 21 жніўня. Жанчына зацяжарыць. Тыя, з кім гэта здарылася 9 месяцаў назад, удала разродзяцца.

Добрыя навіны прыгатаваны АВЕНУ. Як мяркуе астролаг, яны датычаць будучых грашовых паступленняў. Нечаканай карыснай падказкай можа стаць тэлефонная размова з некім са знаёмых. Спакуса флірту завалод[illegible]ымі. Стрыманасць пазбавіць вас душэўнага болю ў далейшым.

ЦЯЛЬЦУ на гэтым тыдні трэба перадаручыць вядзенне фінансавых пытанняў надзейнаму памочніку, бо самі вы схільныя праявіць паспешлівасць і нарабіць памылак. Нейкая ўрадавая структура разродзіцца, нарэшце, станоўчай рэзалюцыяй па вашай справе. Стомленасць ад адзіноцтва зусім зразумелая, аднак гэта не значыць, што інтымныя адносіны з заведама легкадумным чалавекам стануць панацэяй.

БЛІЗНЯТЫ 17 і 21 жніўня могуць чакаць добрых перамен у кар'еры, але нават астролагу цяжка сказаць, у чым яны праявяцца. Дзелавая актыўнасць на пункце замярзання. Перагаворы на цяперашняй стадыі заходзяць у тупік. Уступіце іх аднаўленне другому боку. Грошы ўкладзіце ў каштоўныя паперы. Дайце добрую «пстрычку» таму, чые плёткі прымушаюць сварыцца з каханай (каханым).

РАКУ, відаць, давядзецца прымаць цяжкае рашэнне, звязанае з цяперашняй работай. Пастаянныя прыдзіркі шэфа робяць яе невыноснай. Астролаг папярэджвае ад паспешлівага ўступлення ў справу, у якой вы мала што разумееце. Варыянт з пакупкай дома ў сельскай мясцовасці і пераездам туды на жыхарства акажацца удалым. 18 і 19 жніўня — спрыяльныя дні.

Несці свой крыж непрыемнасцей павінен ЛЕЎ. Бойцеся доўгатэрміновых абавязацельстваў, бо яны давядуць вас да галечы. Адказнае заданне становіцца прычынай пастаяннага галаўнога болю. Ахоўнік, целаахоўнік і афіцэр бяспекі павінны падзесяцярыць пільнасць, каб не [illegible]

Усплёскі вашага дрэннага настрою могуць вычарпаць цярпенне акружаючых.

Няхай ДЗЕВА не пашкадуе сіл і своечасова завершыць работу. Гэта не толькі аздаравіць вытворчую атмасферу, але і ўвянчаецца грашовай узнагародай. 18 жніўня можна пачынаць ажыццяўленне новага праекта. Радуе малодшы член сям'і. Маладыя плануюць першынца. Легкаважкасць флірту выліваецца ў сардэчныя ўскладненні.

ШАЛЯМ варта да канца тыдня абавязкова расчысціць завалы на службе, бо ў далейшым хатнія праблемы пагражаюць паглынуць увесь ваш час. Спадзявайцеся на актыўную дапамогу спадарожніка жыцця. Наперадзе важная сямейная нарада і вяселле некага са сваякоў. Няхай надакучлівае адзіноцтва не зробіць вас уразлівымі перад чарамі чароўнай незнаёмкі ці сімпатычнага незнаёмца.

Калі на рабочым стале СКАРПІЁНА ляжыць дагавор ці важны дакумент, што чакае подпісу, у панядзелак бярыце ў рукі пяро. Магчымы назначэнне на высокую пасаду і камандзіроўка за мяжу. Хатнія непрыемнасці, падобна, перастаюць мучыць вас. Жанчыны робяць падарункі каханым.

СТРАЛЕЦ атрымае, як раней гаварылі, «даходнае месца» на дзяржаўнай службе. Непажаданая адпраўка на «заслужаны адпачынак» перанесена на няпэўную будучыню. Урачам цяжка паставіць дыягназ захварэўшаму маламу? Не турбуйцеся, усё міне. Мілая дама, дакладную характарыстыку вашаму новаму паклонніку дала яшчэ гогалеўская сваццяя: чалавек ён, канешне ж, добры, ды толькі вельмі дзіўна сябе атэстуе — што слова не скажа, то і схлусіць.

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

АДКАЗЫ І РАШЭННІ

РАЙЦЭНТРЫ — САМЫЯ, САМЫЯ... (1 жніўня). Сапраўды, самыя-самыя па старонках свету раёны Беларусі і іх раённыя цэнтры не супадаюць. На ўсходзе— Хоцімск і Хоцімскі раён — так! Але астатнія —не! На поўначы «крайні» раён — Верхнядзвінскі, але самы паўночны райцэнтр — Расоны. На захадзе, адпаведна, Камянецкі раён і Брэст. На поўдні ж сапраўднай дакладнасці няма. Раён самы паўднёвы — Брагінскі. А вось райцэнтры ажно тры стаяць літаральна на адной геаграфічнай гарызанталі — Брагін, Нароўля і Лельчыцы і крышачку на поўнач — Ельск.

ЗБЯРЫЦЕ СОТЫ (8 жніўня). Вельмі простае, на першы погляд, заданне аказалася, мяркуючы па пісьмах чытачоў, не ўсім па сілах. А рашэнне яе паказана на чарцяжы.

ШТО ВЫКЛІКАЛА ПАДАЗРЭННЕ? (8 жніўня). Перш за ўсё, відаць, Людовіка павінны былі насцярожыць неаднаразовыя напамінкі аўтаўладальніка пра страхоўку, хоць больш лагічнымі былі б шкадаванні пра разбітую машыну. Па-другое, уладальнік у аварыі не пацярпеў, ледзь не цудам, як ён гаварыў, уцалеў, хоць пярэдняя частка машыны аказалася вельмі моцна пашкоджанай. І самы галоўны — трэці аргумент: якім чынам ключы ад толькі што разбітай машыны апынуліся ў кішэні яе ўладальніка? Канешне, можна ўявіць, што ён выцягнуў іх з замка запальвання адразу пасля аварыі. Але вельмі ўжо недарэчна гэта выглядае.

«ЦЯЛЯ» З КВАДРАТА

Такія заданні звычайна падабаюцца малодшым школьнікам. На малюнку — забаўнае «цяля», складзенае з квадрацікаў, трохвугольнікаў і прамавугольнікаў, на якія разрэзаны вялікі квадрат. Адна толькі ўмова — усе адзінаццаць частак вялікага квадрата павінны пайсці «ў справу».

У наступных выпусках «Суботнім вечарам» мы мяркуем прапанаваць яшчэ некалькі падобных заданняў.

ЗАДАЧА-ЖАРТ

Яе даслаў мінчанін Рыгор Якуш —актыўны ўдзельнік нашага «кутка адпачынку»:

«На стале стаяць шэсць шклянак — тры шклянкі запар з напіткам, потым тры запар пустыя шклянкі. Трэба зрабіць так, каб шклянкі чаргаваліся — поўная, пустая, поўная, пустая і г. д. Але ўзяць у рукі можна толькі адну шклянку».

НА ДВОР'Е

15 жніўня

Сёння ўдзень месцамі па рэспубліцы чакаецца кароткачасовы дождж, навальніцы. Тэмпература паветра ў Гродна — 20—22, Брэсце — 22—24, Магілёве, Віцебску і Мінску — 25—27, Гомелі — 28—30 градусаў цяпла. У наступныя двое сутак пераважна без ападкаў, толькі па паўднёваму ўсходу чакаюцца кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ўначы — 11—16, удзень 16 жніўня — 22—27, 17 жніўня — 25—30 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

НПК «МАНІТОР» ЛІКВІДАВАНЫ

з 1 жніўня 1992 года. Прэтэнзіі прымаюцца на працягу 1 месяца.

МЯНЯЮ

Хату ў вёсцы (20 км. ад Бабруйска) 70 кв. м. з участкам 10 сотак на а/м ВАЗ.

Звяртацца да 25 жніўня: вёска Койміна (п/а Іванаўка), Жлобінская, 8.

На працягу года — 188350, Гатчына, Ленінградская вобласць, вул. Навасёлаў, д. 7, кв. 152, Мурзіну В. В.

КРЫЖАВАНКА

У кожную клетку гэтай крыжаванкі, якую даслаў Віктар СУХАРАЎ з г. п. Бялынічы, запісваюцца не адна, як традыцыйна, а дзве літары.

ПА ГАРЫЗАНТАЛЯХ: 1. Віртуозны прыём у спевах. 3. Мана, няпраўда. 5. Раман Д. Фурманава. 7. Беларускі народны танец. 9. Народны абрад. 11. Славуты французскі пісьменнік. 13. Аднагадовая расліна сямейства гарбузовых. 14. Пачуццё пачцівасці. 16. Мяккая мэбля. 18. Пляцоўка для дэманстрацыі сабак. 19. Рака ў Грузіі. 20. Прыгнёт. 22. Прыродны вадаём. 26. Літара грэчаскага алфавіта. 27. Галіна ведаў аб формах і метадах вядзення бібліятэчнай справы. 28. Пузырыстая лёгкая маса на паверхні вадкасці. 29. Жыллё лісіцы або барсука. 32. Доўгая фраза, прамова. 34. Узмацненне, павышэнне. 35. Горад у Індыі. 36. Актрыса, народная артыстка Беларусі. 40. Выдатны агульнапрызнаны пісьменнік, дзеяч навукі. 42. Натрыевая соль. 43. У тэкстыльнай прамысловасці — страта часткі сыравіны пры перапрацоўцы. 45. Пісьмовы або вусны вайсковы даклад. 48. Парабак. 50. Маладыя расліны, вырашчаныя ў парніку. 52. Няшчасце, ліхая гадзіна. 53. Калектыўная дапамога пры выкананні нейкіх работ.

ПА ВЕРТЫКАЛЯХ: 1. Грашовая адзінка. 2. Загарадны дом для летняга адпачынку. 3. Памяшканне для свойскай жывёлы. 4. Палон, рабства. 6. Вялікі сад з алеямі і кветнікамі. 7. Гімнастычная прылада. 8. Склад, месца для захоўвання тавараў, матэрыялаў. 9. Разнавіднасць каршуна. 10. Натуральны або грашовы падатак. 12. Дзялянка высечанага лесу, хмызняку. 13. Плоскі круглы прадмет. 14. Занавеска на дзвярах з цяжкай тканіны. 15. Травяністая расліна сямейства гваздзіковых. 16. Раман А. Карпюка. 17. Выгляд мясцовасці з вышыні. 21. Герметычна закрытае памяшканне. 23. Месца для работы вадзіцеля на транспартным сродку. 24. Дзяржава ў Паўднёвай Амерыцы. 25. Памер заработнай платы, аклад. 26. Сталіца астраўной дзяржавы ў Лацінскай Амерыцы. 28. Поспех у спаборніцтве. 30. Фурман наёмнага экіпажа. 31. Галаўны ўбор манарха. 33. Адзін з выдатных герояў у старажытнагрэчаскай міфалогіі. 37. Пісьмовы знак азбукі. 38. Мінеральная прыродная сыравіна. 39. Частка плоскасці, абмежаваная акружнасцю. 41. Волат. 42. Варыянт якасці тавара. 44. Двухколавая павозка. 46. Праследванне, гонка за лідэрам. 47. Ручная сельскагаспадарчая прылада. 49. Прамысловая рыба. 50. Парада, павучанне. 51. Дакладны каляндарны час.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ 8 ЖНІЎНЯ

Па гарызанталях: 1. Заява. 4. Прага. 9. Азярод. 11. Студня. 12. Ануча. 13. Крысо. 14. Рэшта. 19. Крок. 21. Сакавік. 22. Зала. 23. Кіраўнік. 24. Сумленне. 26. Хіба. 27. Скрутак. 28. Туга. 31. Дзіра. 33. Тарпа. 35. Балея. 37. Уладар. 38. Грабар. 39. Шкода. 40. Цяжар.

Па вертыкалях: 2. Агрэст. 3. Вуда. 5. Рыса. 6. Глушэц. 7. Узор. 8. Кнот. 10. Вупраж. 15. Скакуха. 16. Націнка. 17. Кірунак. 18. Палетак. 20. Крама. 22. Змест. 25. Кужаль. 29. Прадак. 30. Гамана. 32. Золь. 34. Прас. 35. Бруд. 36. Ягня.

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

НАРОДНЫЯ НАЗВЫ: грачыха палявая, клопікі, сумачнік, чарвец, чарвінчык, серыкі, вошы. Руская назва — пастушья сумка.

На Беларусі расце паўсюдна каля дарог, на сухіх месцах, як пустазелле на палях, агародах і пашы.

Аднагадовая травяністая расліна вышынёй да 50 см, непатрабавальная да глебы, холада- і засухаўстойлівая. Сцёблы прамыя, адзінкавыя ці галінастыя. Карэнне тонкае, верацёнападобнае.

Ніжняе лісце ўтварае прыкаранёвую разетку, сцябловае — сядзячае.

Цвіце з красавіка па кастрычнік. Кветкі белыя, дробныя, у пакарочаных гронках. Плады — шматлікія трохвугольныя стручкі. Насенне цёмна-карычневае, пляскатае. За лета плады стрэлак звычайных паспяваюць чатыры разы. Адна расліна дае ў год да 64 000 зярнят, якія захоўваюцца ў глебе да 6 гадоў.

Трава стрэлак звычайных змяшчае арганічныя кіслоты, халін, алкалоіды, дубільныя рэчывы, смалу, вітаміны C, B_2, караціноіды, солі, калію, мікраэлементы, фітанцыды, эфірны алей, сапаніны, тлусты алей, флаваноіды і інш.

ДЛЯ ХАРЧАВАННЯ

выкарыстоўваюць буйное лісце. З яго гатуюць вітамінныя салаты, вінегрэты, гарніры, дабаўляюць у першыя і другія стравы. Насенне ўжываюць замест перцу, гарчыцы.

Стрэлкі звычайныя

ЗЕЛЬНІК

ЗАКУСКІ

САЛАТА. Памідоры, агуркі парэзаць, дабавіць здробненае лісце стрэлак звычайных, крута зваранае яйка, зялёную цыбулю, соль. Заправіць смятанай ці маянэзам, пасыпаць зелянінай кропу і пятрушкі.

100 г лісця стрэлак, 100 г памідораў, 80 г агуркоў, 1 яйка, 50 г смятаны (ці маянэзу), 20 г цыбулі зялёнай, соль, зеляніна кропу і пятрушкі.

БУТЭРБРОДЫ. Маладое лісце стрэлак звычайных і сельдэрэю прапусціць праз мясарубку, дабавіць чырвоны перац, гарчыцу, хрэн, перамяшаць з маслам. Лустачкі чорнага ці белага хлеба намазаць прыгатаванай масай, зверху пакласці кавалачкі памідора, агурка, галінкі кропу, пятрушкі.

400 г лісця стрэлак звычайных, 50 г сельдэрэю, 20 г гарчыцы, 15 г хрэну, 100 г масла, перац чырвоны, памідоры, агуркі, зеляніна кропу і пятрушкі па смаку.

ПЮРЭ. Маладое лісце стрэлак старанна прамыць халоднай вадой, прапусціць праз мясарубку, дабавіць перац, соль, старанна перамяшаць. Выкарыстоўваць як запраўку да салатаў, першых і другіх страў. Захоўваць у халаднаватым месцы.

1 кг лісця стрэлак, соль, перац па смаку.

ПАРАШОК. Маладое лісце стрэлак высушыць, здрабніць у кавамолцы, дабавіць чырвоны перац. Выкарыстоўваць пры прыгатаванні салатаў, соусаў, падлівы, першых і другіх страў.

200 г парашку стрэлак, 3 г чырвонага перцу.

ПЕРШЫЯ СТРАВЫ

СУП. У падсоленым мясным булёне ці вадзе зварыць бульбу, карэнне пятрушкі, моркву, рэпчатую цыбулю, дабавіць парэзанае і спасераванае з цыбуляй лісце стрэлак, давесці да кіпення. Перад падачай на стол заправіць смятанай, пасыпаць зелянінай кропу і пятрушкі.

500 мл булёну, [illegible] стрэлак, 200 [illegible] морквы, 15 г [illegible] 50 г цыбулі рэпчатай, 20 г тлушчу, 25 г смятаны, соль, зеляніна кропу і пятрушкі.

КАПУСТА СА СТРЭЛКАМІ. У мясным булёне ці вадзе зварыць бульбу, моркву, дабавіць шчаўе, лісце стрэлак, рэпчатую цыбулю, спасераваную з таматным соусам, пасаліць і пракіпяціць 2—3 хвіліны. Перад падачай на стол заправіць смятанай, пасыпаць зелянінай кропу і пятрушкі.

500 мл булёну, 100 г бульбы, 50 г морквы, 100 г шчаўя, 100 г лісця стрэлак, 50 г цыбулі рэпчатай, 30 г соусу таматнага, 25 г смятаны, соль, зеляніна кропу і пятрушкі.

БОРШЧ. У мясным булёне ці вадзе зварыць нашаткаваныя буракі, моркву да паўгатовасці, дабавіць бульбу, капусту. Перад заканчэннем варкі пасаліць, дабавіць парэзанае лісце стрэлак, спасераваную моркву з цыбуляй, таматным соусам, давесці да кіпення. Перад падачай на стол заправіць смятанай, часнаком, пасыпаць зелянінай кропу і пятрушкі.

500 мл булёну, 70 г буракоў, па 100 г морквы і стрэлак, 50 г бульбы, 50 г цыбулі рэпчатай, 100 г смятаны, соль, зеляніна кропу і пятрушкі.

ДРУГІЯ СТРАВЫ

АЛАДКІ. Ачышчаныя моркву і бульбу нацерці на дробнай тарцы, дабавіць сырыя яйкі, сыракваш у ці кефір, муку, лісце ці парашок стрэлак, пітную соду, соль, перамяшаць. Смажыць аладкі на разагрэтай, змазанай маслам патэльні. Перад падачай на стол паліць смятанай ці падсмажанымі скваркамі з тоўчаным часнаком.

500 г бульбы, 250 г морквы, 150 г лісця стрэлак, 2 яйкі, 75 г масла, 1 чайная лыжка пітной соды, 100 г сыракваш ы, 75 г мукі, 50 г смятаны, соль па смаку.

ЗРАЗЫ МЯСНЫЯ. У фарш дабавіць прапушчаныя праз мясарубку размочаны ў малацэ белы хлеб і рэпчатую цыбулю, пасаліць, усыпаць молаты чорны перац, убіць яйка, старанна перамяшаць. Масу падзяліць на аладкі, на сярэдзіну кожнай пакласці начынку з лісця стрэлак, рысу і пасераванай цыбулі, сфармаваць зразы, запаніраваць іх у сухарах і смажыць на алеі ці тлушчы.

300 г фаршу мяснога, 50 г хлеба белага, 100 мл малака, 1 яйка, 50 г цыбулі, 100 г лісця стрэлак, 50 г рысу адваранага, 30 г сухароў, 75 г алею, соль, перац па смаку.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ

АДВАР. Выкарыстоўваюць траву стрэлак. 10 г травы гатаваць у 300 мл вады 30 хвілін на слабым агні, працадзіць. Піць па 1 сталовай лыжцы ці па 100 мл 3 разы на дзень пры ныркавых, матачных крывацёках, крывахарканні, хваробах нырак, печані.

СОК СА СВЕЖАЙ ТРАВЫ СТРЭЛАК, разведзены вадой у суадносінах 1:1, прымаць па 1 сталовай лыжцы 3 разы на дзень пры крывацёках, паносах, прамываць кроватачывыя раны, болькі.

ПРОЦІПАКАЗАННІ: цяжарнасць, схільнасць да тромбаўтварэння.

НАРЫХТОЎВАЮЦЬ

траву стрэлак звычайных у час цвіцення, у пачатку з'яўлення ніжніх пладоў. Нельга збіраць расліну ў перыяд поўнага плоданашэння, з раскрытымі спелымі пладамі, а таксама паражоную грыбкамі.

Траву вырываюць з карэннем, абразаюць надземную частку, карэнне адкідаюць. Сушаць у засені, пад павеццю, на гарышчах, у памяшканнях, якія добра праветрываюцца.

Высушаная трава мае слабы своеасаблівы пах, гаркаватая на смак, сцёблы ломяцца з хрустам.

У пакаёвых умовах зімой стрэлкі можна вырасціць у скрынях, гаршчочках.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК.
Валер САНЬКО.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

15 жніўня

Беларускае тэлебачанне

12.55. Тэленарыс пра фермера з Сахаліна Івана Грузевіча.
13.15. 20 мінут рэдактара.
13.35. «Сівой даўніны покліч». «Над Брэстам цішыня такая...» Прадстаўляе Беларускае тэлебачанне.
13.55. «Суперкніга». 15-я серыя.
14.30. Конны спорт. Міжнародныя спаборніцтвы.
15.30. Творчы вечар кампазітара Галіны Смоляк.
16.55. Паміж намі жанчынамі. Людміла, Іра і Паліна...
17.40. Вяртанне «Тутэйшых». На атрыманне Дзяржаўнай прэміі Беларусі.
18.40. Заключны канцэрт фестывалю мастацтваў Мінскага інстытута культуры.
19.40. Процістаянне. Маральна-прававая праграма.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Фані і Аляксандр» (Швецыя, Францыя, Германія). 1-я серыя.
23.20. НІКа.
23.35. «Парад дыксілендаў-92». Міжнародны фестываль у Віцебску.

І канал. Астанкіна

12.20. Канцэрт Дзяржаўнага Кубанскага казацкага хору.
13.05. Студыя «Вока» прадстаўляе: «Дарагі мой вярхоўны валадар».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. «Партрэт на фоне». В. Бялоў.
15.10. Маст. фільм «Малы, ды ўдалы».
16.30. Песні, народжаныя на зямлі Афганістана.
17.30. Брэйн рынг.
18.25. Маст. фільм «Золаташукальнікі» (Румынія, Германія, Францыя).
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Адкрыццё VII тэлеконкурсу маладых выканаўцаў эстраднай песні «Ялта-92». У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. «Апошні з горача ўлюбёных». У. Зельдзін.

Канал «Расія»

13.00. Весткі.
13.20. «Сямёра смелых». Маст. фільм.
14.50. «Бурда модэн» прапануе...
15.20. «Шукальнікі мудрасці». 90 гадоў з дня нараджэння М. Рэрыха.
16.40. Форс-мажор.
17.10. Расія і свет.
17.40. Парламенцкі веснік.
17.55. «ЗША—СССР: вялікая гульня» (Францыя — Іспанія). Фільм 5-ы «Халодная вайна».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Музыка ў стылі «пепсі».
20.45. «Босы вучоны», «Балада пра фармаліста». Мультфільмы для дарослых.
21.00. Зусім сакрэтна.
22.00. Весткі.
22.20. «Турбаза «Воўчая». Маст. фільм.

16 жніўня, НЯДЗЕЛЯ

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Стэп». Кінанарыс.
8.55. «Шэрлак Холмс і доктар Ватсан». 2-я серыя «Крывавы надпіс».
10.00. Урокі здароўя. Аздараўляльныя ўласцівасці масажу і самамасажу.
10.25. Вас выклікае Спартландыя.
11.45. Сёння — Дзень Паветранага флоту. Неба кліча рамантыкаў.
12.45. «Па-дэ-дэ з балета Л. Мінкуса «Баядэрка».
13.00. НІКа.
13.45. «Гэтая не бяскрайняя тундра». Прадстаўляе тэлебачанне Мурманска.
14.40. «Ён яна і дзеці». Маст. фільм.
15.55. Белыя і чорныя. Шашачны клуб.
16.25. З панядзелка... «Папараць-кветка» прымае гасцей.
17.00. Футбол. «Тарпеда» (Мінск) — «Гомсельмаш» (Гомель).
18.45. Запрашаем на вячоркі. Абрад «Вяселле». Фальклорны калектыў вёскі Магдалін Кобрынскага раёна.
19.50. «Цудоўны Гоша». Мультфільм для дарослых. Фільм 8-ы.
20.00. Панарама.
20.25. «Каскад».
20.40. Калыханка.
21.00. «Сінема» прадстаўляе: маст. фільм «Фані і Аляксандр» (Швецыя, Францыя, Германія). 2-я серыя.
22.35. Каралеўскае паляванне. Шоу-казіно.
23.25. Футбол-92. Вынікі тура.

І канал. Астанкіна

6.00. Гадзіна сілы духу.
7.00. Рытмічная гімнастыка.
7.30. Тыраж «Спортлато».
7.40. Творчасць народаў свету. «Мастацтва Сірыі».
8.00. Раным-рана.
8.40. Магчыма ўсё.
9.10. Ранішняя зорка.
10.00. Мультфільмы «Будзь маім сланом», «Сябры», «Пра Пятрушку».
10.50. «Партрэты з легенды: Пётр Лешчанка, Оскар Строк».
11.50. Марафон-15.
12.20. Дак. фільм «Індыйскі выбар расійскага барона».
13.05. «Запаведнікі дзікай прыроды». Фільм 11-ы.
13.35. Маст. тэлефільм з серыяла «Марк і Сафі». Фільм 11-ы.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. Канцэрт ансамбля «Фіністбалалайка».
14.50. Міхаіл Таль: учора, сёння, заўтра.
15.25. Клуб падарожнікаў.
16.15. Панарама.
16.55. Уолт Дысней прадстаўляе...
17.45. Навіны.
18.00. Футбол. Таварыская сустрэча. Зборная Расіі — зборная Мексікі. 2-гі тайм.
18.50. Рэпартаж з міжнароднага авіяцыйнага свята.
19.00. Рэпетыцыя кінашоку.
19.35. Маст. фільм «Падзямелле вядзьмарак».
21.00. Вынікі.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. Міжнароднае авіяцыйнае свята.
23.00. Навіны.
23.25. «Спатканне ля раяля».

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. Дакументальная панарама. «І няхітрай работы цацка».
7.45. Крыніцы. «Сольвычагодск — горад пяці вякоў».
8.25. Хочаце, верце...
8.55. «Глядзі на мяне, як на роўнага». І Міжнародны фестываль інвалідаў.
9.25. Праграма «Ключ»: «Навальніца 1812 года». Фільм 2-гі.
9.55. «Суперкніга». 25-я серыя.
10.20. Уратуй і захавай. «Твары ў люстэрку эпохі».
10.50. Расійская энцыклапедыя. Сергій Раданежскі. Фільм 2-гі.
11.35. «Салавей». Маст. фільм.
13.00. Весткі.
13.20. Набытак рэспублікі. Сяргей Светлакоў.
13.40. У свеце жывёл.
14.40. Чэмпіянат свету па аўтагонках у класе «Формула-1».
17.10. Маленькія музычныя вечары. «Ля раяля тое ж і тыя ж...»
17.50. «ЗША—СССР: вялікая гульня» (Францыя — Іспанія). Фільм 6-ы «Сонца ўзыходзіць на ўсходзе».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. «Перамена лёсу». Маст. фільм.
21.10. Анекдоты ад Адама.
22.00. Весткі.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 32-51-05, аддзелаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Тыраж 81.098. Індэкс 63.850. Зак. № 162. Нумар падпісаны ў 21.00.